

Exegetické poznámky k řeholi Sekulárního františkánského řádu

P.Alois Moc OFM, duchovní asistent pro Prahu-jih v 80. a 90. letech

V prologu papeže Pavla VI. je znovu vyzdvížena velikost sv.Otce Františka (jak to učinil Pius XI. v encyklice „Rite expiatis“ 30.4.1926), když řekl, že ve sv. Františkovi jakoby podruhé přišel Kristus na svět.

Třetí řád sv.Františka dostal nové pojmenování:

ORDO FRANCISCANUS SAECULARIS = SEKULÁRNÍ FRANTIŠKÁNSKÝ ŘÁD

Tato nová řehole je plodem II. vatikánského koncilu a je schválena a potvrzena Pavlem VI.

Předmluva: Povzbuzení sv.Františka kajícím bratřím a sestram

O těch, kdo činí pokání:

Smyslem Františkovy zbožnosti a všech těch, kdo budou povoláni k jeho charismatu, je následování Pána podle evangelia tak, abychom přilnuli k Pánu jako jeho nevěsty, bratři, sestry a matky.

Vrcholem Františkovy zbožnosti: Mít v nebi Otce!

Základní hodnoty k tomu, jak naplnit smysl františkánského charismatu:

1. Prikázání lásky k Bohu a bližnímu,
2. Sv. eucharistie,
3. Pokání

O těch, kdo nečiní pokání:

Jako opak života těch, kteří činí pokání, František nám ukazuje „zrcadlový obraz“ těch, kdo pokání nečiní!

Závěr předmluvy:

Světec si je v pokoře vědom, že to nejsou jeho slova, nýbrž slova Páně. Proto tak často cituje cituje Písmo sv. On jenom napomíná a povzbuzuje. A vážnost svého jednání zaštiťuje Božím soudem.

Hlava I

Sekulární františkánský řád – SFŘ, lat. OFS

1.Mezi duchovními rodinami, vyvolenými Duchem svatým v církvi, sdružuje františkánská rodina všechny členy Božího lidu, kteří ve vzájemném životním společenství chtějí zpřítomňovat charisma společného serafického Otce v životě a poslání církve. (Čl.1)

Co to je františkánské charisma čili serafická spiritualita

Odpověď na tuto otázku by byla sice vystižením podstaty františkánské existence- na což si zase stoprocentní nárok nečiníme. Ale přece můžeme něco podstatného formulovat:

Františkánské charisma čili serafická spiritualita je životní forma, jež je ožívována a udržována v jednotě duchem sv.Františka z Assisi. Duchem sv.Františka je duch Kristův. Duchem Kristovým je Duch svatý! Františkánská forma života jako taková není původní. Z hlediska dějin spásy je obnovou (jakoby „novým zjevením“) prvopočáteční evangelní formy života, kterou žil vtělený Syn Boží ve své pozemské existenci se svou Matkou, a apoštoly a učedníky.

Těžištěm františkánského charismatu je serafičnost. Serafičnost v pravém slova smyslu je charisma. Je to specifické duchovní „silové pole“ charismaticky vyvolané v lidském srdci láskou- agapé.

Serafičnost jako duchovní „silové pole“ působí na život povolání člověka, aby jak ve smýšlení, tak v jednání zaujal ke všemu takový postoj, jaký „byl v Ježíši Kristu“ (viz Fil 2,5).

Serafický projev subjektu

Serafický projev subjektu má svůj typický směr. Tento směr je určen tím, že subjekt je zcela ponořen do inkarnace Božího slova, a je plně podroben zákonitosti tohoto mystéria: jako láska vtěleného Syna Božího jedinečným způsobem tíhne k nebeskému Otci, tak serafická láska povolání jedinečným způsobem tíhne ke Kristu, a to ukřižovanému, aby tak skrze kříž na vše nahlížela, skrze kříž se zmocnila Kristova srdce a v něm spočinula.

2. *V rámci této františkánské rodiny má své zvláštní místo Sekulární františkánský řád...*(čl.2). V tomto bodě řehole nám vyvstává dosud nevyřešený problém, totiž v jakém vztahu je Sekulární františkánský řád k laickému křesťanství v církvi, čili jsou-li světští františkáni také křesťany laiky, jak tedy laické křesťanství může mít řeholní efekt?

Přístup k řešení tohoto problému nejdříve vyžaduje odpověď na dvě otázky:

- a) kdo je křesťan laik
- b) v čem záleží podstata řeholního života?

Ad a) Kdo je křesťan laik?

Tento termín je odvozen z řeckého „laós“, což biblicky vždy znamenalo „laós Theou“, t.j. „Boží lid“. Boží lid je však i biblicky chápán jako „královské kněžství“ (1 Petr 2,9). Proto křesťan laik je ten, kdo je na toto královské kněžství „konsekrován“ svátostí křtu, jejímž naplněním je svátost biřmování.

Laik je tedy někdo, kdo existuje jako „úd“ církve uprostřed posvěceného prostoru církve. Ale jeho křesťanská existence je zároveň předem dána ve světě a je profánními prvky spoluformována (ovšem základní křesťanskou spásitelnou formaci působí milost Boží).

Smysl a cíl laického křesťanství

Křesťan laik jakožto „úd“ církve skrze svátost křtu a biřmování je nositelem *Božího slova, svědkem pravdy a znamením Kristovy milosti ve světě.*

Tato jeho křesťanská existence s typickým apoštolským efektem je v církvi nenahraditelná. Vždyť i církve dnes se všemi misijními a apoštolskými metodami se dostává do slepé uličky. Pozemská skutečnost stojí dnes proti náboženství v takovém protikladu a v takovém nezájmu ke všemu Božímu, že vzniká dojem, jakoby pro věc Boží se již nedalo nic dělat. Církvi zbývá jen jedna metoda, jedna cesta, a to *znovu se dnes zmocnit lidsky stávající pozemské skutečnosti a znovu ji křesťansky prožít!* Toto poslání dnes může splnit jen křesťan laik!

A v tom záleží dnes hlavní smysl a cíl jeho křesťanské existence.

Ad b) V čem záleží podstata řeholního života?

Řeholní život není mezistavem mezi kleriky a laiky, nýbrž je svoláván Duchem sv. z obou stavů. Stává se sám v sobě specifickým stavem církve – charismatickým stavem. Tento stav není založen novou svátostí, nýbrž zvláštním vyvoláním (charismatem), jež se opírá o křestní charakter a Boží milost. Klíčem k řešení problému, jak laický život světského františkána může mít řeholní efekt, je jednak pohled do svátostného tajemství křtu, jenž je východiskem a zdrojem jak laického, tak i řeholního života- jednak je to řeholní profes, jež je charismatickým naplněním svátosti křtu a esenciálním prvkem řeholního stavu. Jakýmsi příkladem onoho nekomfortního spojení dvou protipólních stavů v jeden život jsou starozákonní proroci. Tak například prorok Ámos a mnoho jiných bylo povoláno k prorockému charismatu a přitom zůstávali v laickém životě. Avšak vzorem, v němž můžeme také hledat důvod, že stav laického křesťanství se může v životě světských františkánů spojit s řeholním stavem v jedno, je „fakt“ pozemského života panenské matky Marie. Ona byla celá duší i tělem charismaticky zasvěcena Pánu, a přece byla právoplatnou ženou Josefovou a Boží Matkou. Tak vzhledem k této skutečnosti mariologického tajemství víry má světské františkánství zajímavou vazbu na Marii a na její postavení v církvi Kristově. (O řeholní profesi světských františkánů budeme mluvit v čl.6).

3. *Tato řehole, po „Memoriale propositi“ (1221) a po řeholích schválených Mikulášem IV. a Lvem XIII... (čl.3), viz pojednání: Vznik a dějiny SFŘ.*

Hlava II

Forma života

Řehole a život sekulárních františkánů jest zachovávat evangelium našeho Pána Ježíše Krista po příkladu sv. Františka z Assisi (čl.4)

Sv. František a evangelium

Bůh sám si připravuje mladého Františka na život podle svatého evangelia (viz jeho život před obrácením). Bůh jako mistrný pedagog formuje jeho život v charismatickou podobu z daného „materiálu“ (jeho povaha, dobové prostředí, vyhraněné zejména jeho rodinou, jeho společensko-stavovská zainteresovanost a konečně konkrétní životní události).

Obrácení

Začátek Františkovy závěti: „pán vnukl mně, bratru Františkovi, abych takto začal konat pokání... A když jsem od nich odcházel, proměnilo se to, co se mi hořkým zdálo, ve sladkost duše i těla“. Krátce a prostince nastiňuje tu sv. František vývoj nového člověka v sobě.

Obrácení doroste ve formu života: „Když potom Pán mi dal na starost bratry, nikdo mi neukázal, co bych měl činit. Ale sám nejvyšší mi zjevil, že mám žít podle způsobu svatého evangelia. I dal jsem to napsat slovy stručnými a prostými a pan papež mi to potvrdil“ (Závěť). Když Františkovi přibývalo bratří, byl nucen psát nové řehole. Ale s jejich evangelním základem se nesmělo hnout. Vše ostatní, co bylo v řeholi, mimo slova evangelia, bylo podle Františka jenom návodem pro život podle evangelia.

Ale evangelnímu muži nestačilo, aby žil podle evangelia on a jeho bratři, založil ženský řád, řád Chudých žen čili klarisek, aby i ony žily podle svatého evangelia. Avšak ani to ještě sv. Františkovi nestačilo. Shromažďoval kolem sebe lidi obojího pohlaví ve světě žijící, kteří – jak mohli – se snažili žít františkánským životem podle evangelia. Toto evangelní hnutí a společenství je nám známo jako *Třetí řád sv. Františka*.

Co to vlastně je evangelium?

Evangelium především není literou, nýbrž Kristovou mocí v církvi a nad církví, je Duchem Kristovým. Evangelium Ježíš uložil do srdcí těch, kdo uvěřili (2 Kor 3,6). Proto evangelium je spíše obsaženo ve víře církve. Je jakousi duchovní formou psaných evangelií a i ostatních kanonických knih. Toto živé evangelium je stálou přítomností vtěleného Božího Slova, plného ducha a pravdy, v dějinách církve. Je přicházejícím Božím královstvím, t.j. přicházejícím Božím Slovem v moci Ducha sv. Krátce tedy řečeno: Evangelium je Boží Slovo a Písmo sv. je jeho „tělo“ – tak praví teologie Otců.

Jak rozuměl evangeliu sv. František?

...zachovávat evangelium našeho Pána Ježíše Krista po příkladu sv. Františka z Assisi... (čl.4).

Máme dva způsoby, jak rozumět Písmu sv., zejména evangeliu:

1. způsob vědecký – jen pro specialisty

2. způsob nevědecký – bezprostřední chápání textu pod působením Ducha svatého. To je podmíněno začtením se a vžitím do textu bez „zatížení se vědeckou aparaturou“.

Svatý František chápal evangelium Kristovo vyloženě způsobem nevědeckým.

Je zde sice nebezpečí nesprávného porozumění i omylu v jednotlivostech. Avšak základní dispozice v nevědeckém způsobu chápání, t.j. naslouchání evangeliu jako Slovu Božímu, je mystické začlenění onoho člověka do „Božího lidu“, t.j. do víry církve.

Vědecký způsob spěje k chápání celkového smyslu induktivně. Kdežto nevědecký způsob hned v počátku se zmocňuje celkového smyslu evangelia. Pak teprve dodatečně se postupem času zpřesňuje, koriguje a prohlubuje celkový smysl – to je postup deduktivní. Tím se stává, že bezprostřední globální chápání je náboženštější a pozeňnanější.

„Nevědecký způsob“ chápání Božího slova je základní a vitální- „vědecký způsob“ chápání Božího slova je biblistický, ale toliko výpomocný.

V tomto smyslu je nutno vidět přístup sv.Františka k evangeliu. V tomto smyslu je třeba chápat evangelnost jeho života. Tedy sv.František není sám ani vzorem ani příkladem, co z evangelia exegeticky pochopil, nýbrž jak evangelium pochopil a žil.

Jak sv.František žil podle evangelia.

To je téma s otevřenou perspektivou. Z něho nyní jen začáteční pohledy.

Jak světec tento ideál života pojímal, tak hluboce a jasně, tak neohroženě a životně to před ním od dob prvotní církve a po něm dosud nikdo nedokázal. František byl vnitřně přesvědčen, že mu to sám Pán zjevil, že „má žít podle sv.evangelia“. Za nic na světě by se nebyl poddal jinému vlivu. Byl pokorný a povolný, ale byl neúprosný, když šlo o evangelní podstatu jeho řádu.

Návrat k životu podle evangelia považují zkušení muži ze jedinečný velký čin sv.Františka. Lze tvrdit, jestliže Bůh bude chtít dát své církvi ještě nové duchovní rodiny, že ponесou výrazné ražení Františkova ducha. Každé slovo evangelia pronikalo ostře do jeho srdce. Doslova přijímal Boží slovo, doslova mu rozuměl a doslova je plnil. S dojemnou prostotou a hrdinnou neústupností žil před světem život sv.evangelia, aby lidem dal příklad.

Opravdový evangelní život zjednal „chudáčku z Assisi“ světový význam. Stejně i dnes jediné evangelní život zajišťuje františkánské rodině příslovečnou sympatii u lidí.

Co je specifického na Františkově životě podle evangelia a čím se liší od různých dnešních evangelních hnutí.

Evangelium našeho Pána Ježíše Krista zůstane povždy pramenem každého života v církvi a radostným poselstvím pro celý svět.

Ale u sv.Františka dostává život podle evangelia toto trojí „specifikum“:

- 1.fenomen Božího dětství
- 2.být služebníkem Božím 1. a 2.= evangelní charakter
- 3.být „nevěstou“ Kristovou 3.= serafický charakter

A toto trojí v podivuhodném vývojovém spojení jeho duchovního života je odlišujícím znamením ode všech jiných evangelních hnutí v církvi.

Sv.František a Kristus

Sv.František z Assisi učinil Krista oduševňujícím středem svého života vzhledem k Bohu i k lidem. Kristus, dar Otcovy lásky, je cesta k němu, je pravda, do které nás uvádí Duch svatý, je život, který nám On přišel v hojnosti rozdávat (čl.4).

II.hlava řehole, v níž je její těžiště, různorodým duchovně emocionálním způsobem nám vykresluje formu františkánského života. Oněch šestnáct odstavců II.hlavy je třeba sestavit do určitého systému. Již jsme mluvili na téma: *sv.František a evangelium*. Evangelium je ztělesněno v Bohočlověku Ježíši Kristu a On je uložil do srdcí těch, kdo „uvěřili v jeho jméno, kteří se zrodili nikoliv z krve, ani z vůle muže, nýbrž z Boha“ (Jan 1,13). Žít evangelium

znamená „učinit Krista oduševňujícím středem svého života vzhledem k Bohu i k lidem“. Sv. Otec František ve své nábožnosti v tajemství vtělení znovu objevil Boha jako člověka! „A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. A viděli jsme jeho slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy“ (Jan 1,14). Křesťanská nábožnost snadno sklouzne k tomu, že chápe stvoření v oslňujícím ohni Boží skutečnosti jako „závoj či mlhu“, která se jí rozplyne v nic a zůstane jí jenom Bůh. Toto sklouznutí vede k nekřesťanskému a bludařskému dilematu: *Bůh nebo svět!*

Že Bůh je i člověkem, to je jedinečný vrchol a zároveň nejzažší základ pro vztah mezi Bohem a tvorstvem. Proto náš základní akt nábožnosti musí být zaměřen na Kristovo člověčenství – a teprve skrze ně na Boha. Jiná cesta křesťanské nábožnosti neexistuje!

Kristovo člověčenství je stvořenou „nádobou“ plnosti božství. Proto kdo vidí Krista, vidí i Otce. A kdo Krista v jeho člověčenství nevidí, ani Boha nevidí a nikdy vidět nebude.

Kristovo člověčenství je nedispensovatelný a neopominutelný průchozí bod všeho stvořeného, jímž musí vše projít, jestliže má dosáhnout věčné platnosti před Bohem. Ježíš jako člověk je opravdu „branou a dveřmi“, je nepomíjející otevřeností našeho konečného lidství do věčné živého Boha. Toto vše si dnes katolická teologie znovu uvědomuje. Dokonce volá po teologickém promyšlení jednotlivých událostí z pozemského Ježíšova života. Z této své snahy očekává obrodu pravé křesťanské zbožnosti. Neboť teologie tajemství vtělení podávaná scholastickou metodou je příliš abstraktní, odtažitá. Avšak teologie pozemských hodnot Kristova života má požehnaný existenciální efekt.

A nyní v duchu dnešní teologie se znovu zahledíme na Františkovu nábožnost. Což se nám znovu neobjevila na jeho serafickém jevu překvapující modernost? Jenže k čemu dnes dochází teolog hlubokou reflexí, k tomu již mnohem dříve dospěl sv. František bez teologické učenosti. Dosáhl toho svým vlastním způsobem. Sv. František neteologizoval, nýbrž se vnořil do modlitby a v síle vnitřního osvětlení hned jednal. Co z Božího slova slyšel a jak je pochopil, s charismatickou pohotovostí hned na sobě realizoval. Že tomu tak opravdu bylo, dosvědčuje celá řada postřehů těch, kteří o něm psali. Např. ve Fiorettech čteme: „Františkova podoba byla souhlasná s Kristem. Vždyť nejprve musíme vědět, že náš sv. Otec František byl ve všech svých skutcích úplně podoben Kristu.“ Tato souhlasnost podoby sahala tak daleko, že sv. Bonaventurovi je téměř samozřejmé, že sv. František i jizvami se stal podobným svému ukřižovanému vzoru: „Jako se stal Boží muž podobným Kristu Pánu ve skutcích života, tak se mu měl stát podobným i ve zkouškách a bolestech hořkého utrpení, než odešel z tohoto světa na věčnost“- píše v životopise o sv. Františkovi. Serafický světec životem podle evangelia nejen Krista následoval, ale s ním se i zpodobnil. Ovšem zůstal by nám skryt nejhlavnější důvod, proč světec Krista následoval, kdybychom nic nevěděli o jeho vroucí a intimní lásce ke Kristu Pánu. Žár své lásky ke Kristu rozněcoval zvláště na dvou ohniscích Kristova pozemského života, na tajemství Spasitelova narození a utrpení. Tomáš z Celana píše: „Pokora narození Ježíšova a láska k jeho utrpení tak velice zaměstnávaly Františka, že mu bylo zatěžko na něco jiného myslet“. Bratři, kteří s ním žili, „uměli úchvatně vypravovat, jak se denně a bez ustání bavil s Pánem a jak sladký a přitažlivý byl jeho hovor, jak milá a láskyplná byla jeho řeč o Ježíšovi“. Pokud ovšem Františkova láska ke Kristu tihne k jeho uchvácení a spojení se s ním, aby ho mohl celým svým lidským bytím okoušet, pak serafickému Otci je Kristus nejtoužebnější a nejbližší jako Ukřižovaný! Františkovi životopisci píší, když Ukřižovaný oslovil Františka v kostele sv. Damiána na počátku jeho konverze, že od té chvíle bylo jeho srdce zraněno a rozplývalo se neustálou vzpomínkou na utrpení Páně, takže po celý život nosil v srdci otisky ran Pána Ježíše, které se později zjevily i na jeho těle.

Vidíme tedy, že „Kristus se stal vpravdě oduševňujícím středem Františkova života“, a to tak velice, že bychom těžko našli mezi svatými někoho v této věci s ním stejného.

Kristus, dar Otcovy lásky, je cesta k němu

Je pravda, do které nás uvádí Duch sv.

Je život, který nám On přišel v hojnosti rozdávat. (Jan 14,6)

V těchto třech slovech Pán vyslovil svou boholidskou existenci v dějinách spásy a stanovil v nich náš trojí základní vztah k sobě.

I. „Já jsem cesta...“

II. Co znamená v bibli cesta?

SZ má „pesah“. „Hospodin kolem přešel“, nebo také přechod z Egypta pouští do „zaslíbené země“.

Cesta v evangeliu Ježíšově znamená charakterově vyhraněný způsob života.

Proto evangelium mluví o *dvojí cestě života*:

o „prostranné cestě“, která vede do záhuby, a o „úzké cestě“, která vede k životu, „a málo je těch, kteří ji nalézají“ (Mt 7, 13-14).

Pokud ovšem v následování Krista je Spasitel základem, silou a cílem našeho života, je *přímo zosobněnou „Cestou“*, jak to vyslovil u Jana 14,6.

„*Cesta*“ ve slově Ježíšově znamená vstup do radikálního přechodu a pokračování v něm. Pán tento „přechod“ nejen založil, nýbrž jím sám je: „On je ta těsná brána“ (Mt 7,14).

„On je těmi dveřmi k ovcím, které On volá jménem a ony znají jeho hlas...“ (Jan 10, 7,9,4).

„*Cesta*“ ve slově Ježíšově tedy znamená *radikální obrat*“ od zla k dobru- od smýšlení světa k Bohu a ke smýšlení Kristovu. Je to *metanoia- centrální efekt evangelní ctnosti pokání*.

2.Co je to pokání?

Všichni, kdo byli povoláni v počátku řádu, sami sebe chápali, že jsou povoláni k životu v pokání. V tomto duchu si terciáři zachovávají název až podnes, když se nazývají „bratři a sestry kající“. Pokání v serafickém duchu nezáleží na psychologických činitelích člověka – nezávisí to především na tom, že někdo chce nebo nechce, nýbrž *záleží to na Božím slitování* (Řím 9,16). *Život v pokání je tedy vděčná odpověď člověka na Boží čin spásy*. Život v pokání znamená s uctívou bázni přenechávat v sobě iniciativu Božímu činu spásy, skrze nějž nás Bůh vytrhl z moci temnoty a přenesl do království svého milovaného Syna. „V něm máme vykoupení skrze jeho krev a odpuštění hříchů“ (Kol 1,14)- skrze nějž nás usmířil se sebou, ospravedlnil (viz Gal 1,48) a znovu stvořil ve svatosti a spravedlnosti, abychom byli milovanými Božími dětmi.

Život v pokání je odvrát člověka nejen od zla, ale i od sebe samého, od vší starosti o sebe- protože řekl Pán : „Chce-li kdo za mnou přijít, zapři sám sebe...“ (Lk 9,23 a Mt 6,31-34), *a to proto, aby jen Pán mohl v nás působit*. Život v pokání sice používá osvědčených prostředků modlitby, postu, a služby lásky, ale sv.Otec František *zná ještě tento prostředek*: Radím pak, napomínám a vybízím své bratry v Pánu Ježíši Kristu, kdykoliv jdou světem, aby se nehádali a nepřeli, ani jiných neposuzovali, nýbrž ať jsou tiší, mírumilovní, skromní, vlídní a pokorní, uctivě mluvící s každým, jak se sluší“ (potvrzená řehole 3).

„Ti bratři, kterým Bůh dal milost, že mohou pracovat, ať pracují svědomitě a s dobrým úmyslem, aby totiž nedali vzniknout zahálce, která je nepřítelkyní duše, ani přitom nepotlačovali ducha svaté modlitby a zbožnosti, kterému mají sloužit všechny časné věci“ (potvrzená řehole, 5).

„Bratři ať nepřijímají nic do vlastnictví, ani dům, ani obydlí, ani žádnou věc. Jako poutníci a cizinci na tomto světě, kteří slouží Bohu v chudobě a pokoře, ať s důvěrou chodí po almužně. Nesluší se, aby se za to styděli, neboť i Pán se pro nás stal chudým na tomto světě“ (potvrzená řehole 6).

Takto tedy sv.Otec František z evangelia, zejména z Horského kázání Ježíšova, pochopil pokání. *Život v pokání* byl pro něho *svědectvím bratrské lásky, realizoval se v každodenní práci („vezmi každodenní svůj kříž...“)* – a v tom *nade všechno mu evangelní chudoba byla cestou života („...a následuj mne“)*.

Citace řehole k těmto úvahám:

Hl.II, čl.7: *Jako „kající bratři a sestry“, ze svého povolání...ať svůj způsob myšlení a jednání uvádějí v soulad s Kristovou naprostou a dokonalou vnitřní proměnou...*

čl.16: *Práci ať považují za dar a jakoby účast na stvoření, vykoupení a službě lidskému společenství.*

3. Františkova „cesta“ skrze tvory ke Kristu a skrze něho ke Stvořiteli.

Světec na podkladě serafického charismatu byl ve dvojitým kontaktu se světem kolem sebe: Především jej miloval, a s každým tvorem ať živým či neživým se laskal jako bratr a bratrem a sestrou. Celý svět mu byla jedna Boží rodina. „Když rozjímal o prapůvodu všeho tvorstva, býval naplňován hojnou vroucností. Jakákoliv drobná zvířata nazýval bratry a sestrami ve vědomí, že má s nimi společný počátek. Nejsrdečněji a nejněžněji však miloval ta, která přirozenou podobností ukazují Kristovu sladkou mírnost“ (Bonaventura: *Legenda maior*, kap.8).

Za druhé, na každou skutečnost, se kterou se dostal do styku, v kontemplaci nahlížel velikýma očima dítěte. Byl uchvácen úžasem a propukala v něm hravá radost. Neboť ve tvorech zvláštním citem víry objevoval „miláčka svého srdce“ Ježíše. Ve tvorech a skrze tvory, ať už to byla živá či neživá stvoření nebo lidé, vystupoval a sestupoval jako po žebříku k tomu, kterého milovala jeho duše. A Ježíšovo člověčenství, zejména ve svém pozemském dovršení, t.j. Ježíš ukřižovaný, se mu zvlášť stalo žebříkem, po němž serafický světec vystupoval až k Bohu Otci. Zde mu byl Ježíš opět „cestou“, jak se sám nazval v evangeliu.

Tomáš z Celana o něm píše: „Všechna díla rukou Páně mu byla důvodem k radosti a skrze krásu věcí nazíral na jejich živého Původce. V krásném tvoru poznával Nejkrásnějšího a všechno dobré na něho volalo: „Ten, který nás stvořil, je nejlepší!“ Po stopách, které jsou vepsány do všech věcí, chodil všude za Milovaným a vše se v jeho srdci stávalo žebříkem, po němž stoupal před jeho trůn“ (2 Cel 165). Františkova „cesta“ skrze tvory ke Kristu a skrze Krista ke Stvořiteli všehomíra je darem nebe pro dnešního člověka, aby opět našel Boha a setkal se s ním v Kristu. Vždyť jevovým charakterem dnešní doby jsou přírodní vědy a technika. A pracovníci právě v těchto oborech mají možnost nahlédnout do tajemství vesmíru, jímž je tajemství hmoty a života. Objevují stále znovu a znovu podivuhodnou zákonitost řádu, která jak přírodovědce tak technika – ať chce nebo nechce- vede a je cestou k tomu, „skrze kterého povstalo všechno a bez něho nepovstalo nic z toho co povstalo“ (Jan 1,3).

Nakonec naši úvahu můžeme uzavřít slovy řehole: „*Kristus, dar Otcovy lásky, je cesta k tomu, z jehož tvůrčí lásky vše pochází*“.

III. „Já jsem pravda...“,
do které nás uvádí Duch sv.

Citace z Písma sv.:

„Ano, já jsem král. Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas“ (Jan 18, 37-38).

„Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda přišla skrze Ježíše Krista“ (Jan 1,17).

„...a dám vám jiného Utěšitele, aby s vámi zůstal na věky: Ducha pravdy“ (Jan 14, 16-17)

„Až přijde onen Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě, neboť nebude mluvit sám od sebe, nýbrž z mého vezme a zvěstuje vám...(Jan, 16, 13-14).

„Viděli jsme jeho slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy“ (Jan 1,14)

„On rozhodl, že nám dá život slovem pravdy, abychom byli jako prvotiny ze všeho, co stvořil“ (Jak 1,18).

„V něm jste byli i vy, když jste uslyšeli slovo pravdy: radostnou zvěst o své spáse“ (Kol 1,5; Ef 1,13)

„My jsme z Boha. Kdo zná Boha, slyší nás. Kdo není z Boha, neslyší nás. Z toho poznáváme ducha pravdy a ducha bludu“ (1 Jan 4,6).

Jak je to tedy s pravdou?

Scholasticky fundovaná filosofie zná pravdu jenom jako vztah= „*veritas est adaequatio intellectus et rei!*“ Biblické pojetí je hlubší a mluví o pravdě jako o „*děni*“ – pravda se děje a koná! Ale křesťanská víra zná pravdu v ontickém slova smyslu: *Pravda je někdo!- Ježíš Kristus, vtělené Boží Slovo, je Pravda všech věcí.*

Ježíš Kristus není jen „učitel“, třeba největší, nýbrž je „Pravda sama“. Kdyby Kristus přestal být, přestala by existovat pravda ve svém kořeni. Ztratila by se vůbec jakákoliv opravdovost, a tím i jakákoliv skutečnost. On je Logos, Pravda všech věcí. V něm je můj odvěký domov. V něm musím sama sebe hledat, jestliže své nejvlastnější mám nalézt. Logos skrze tajemství vtělení vstoupil do našich dějin. V jejich malém, vymezeném úseku „pozemsky přebýval mezi námi“, a přece od tohoto vrcholného dějinného času celý vesmír i s jeho dějinami v sobě nese. Celý svět má v něm svůj prostor. Vše konečné v něm bytuje. I tajemství eucharistie dostává teprve zde svůj konečný smysl. Slova: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm“ (Jan 6,56), neznamenají toliko duševní vztah, ani niternost lásky, nýbrž vyslovují „kosmický vztah“: vskutku a doopravdy jsou lidé – a s nimi celý vesmír – v Kristu, protože On jako „Slovo, které se stalo tělem“, je všeobsahující.

Ale vtělené Boží slovo není jen čistou Pravdou, je oduchovněno Duchem svatým, který je jeho „duchovním pomazáním“, čili vpravdě je „Jednorozený od Otce plný milosti a pravdy“. Proto Duch svatý je nazýván „Duchem pravdy“.

Omilostněné vtělené Boží Slovo vyslovuje „slovo pravdy, t.j. evangelium“ o naší spáse. Oním slovem pravdy nás plodí Otec ve své milované Boží děti, abychom byli jakousi „prvotinou jeho tvorstva“. Jako milované Boží děti „jsme z Boha“. Být z Boha je totéž jako být z pravdy. A kdo je z Boha, čili z pravdy, slyší! Kdo není z Boha, neslyší. A co je třeba slyšet, komu je třeba naslouchat? „Až přijde onen Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě...neboť z mého vezme a zvěstuje vám“ (Jan 16, 13-14).

Tak již víš, co máš slyšet a komu máš naslouchat?

Slovo pravdy se děje v dějinách člověka. Slovo pravdy musí být existenciálně slyšeno. Existenciální poslouchání je slyšení, ve kterém člověk sám sebe jako posluchač Božího slova chápe a vysvětluje – sám sebe jako posluchače Božího slova, celé své bytí jakoby transformoval v naslouchající „ucho“. Avšak předpokladem správného slyšení je „metanoia“. Jen tehdy správně slyším, jsem-li z Boha, t.j. jsem-li z Pravdy (Jan 8,46-47).

Kdo je správným posluchačem Božího slova, je i „činitelem slova“- vždyť slovo pravdy se děje. A kdo činí pravdu (t.j. slovo pravdy –evangelium), jde ke světlu, aby se ukázaly jeho skutky, neboť jsou vykonány v Bohu (Jan 3,21).

Dosud jsme se zabývali pravdou, jak je sama v sobě („Ding an sich“). Ale k povaze (esenci) pravdy náleží i její vztah mezi poznávajícím a poznávaným; náleží k ní bytí i svědectví o ní. Ale není pravého svědectví, když netrýská z opravdovosti života žitého podle té pravdy a v moci té pravdy.

Nyní se tedy jedná o to, čím je slovo pravdy pro nás.

Ježíš Kristus jako Pravda ve františkánském životě:

Tři věci jsou důležité:

- a) naslouchání slovu pravdy,
- b) vydávání svědectví pravdě,
- c) opravdovost života.

Ad a) Naslouchání „slovu pravdy“.

„Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas...“ Pokud při těchto Ježíšových slovech myslíme na sv.Otce Františka, potom o něm v nejpřímějším smyslu platí, že v naslouchání Božímu hlasu z evangelia byl opravdu „celý naslouchajícím uchem“. Již jsme to poznali, když jsme rozjímali o Františkovi a evangeliu.

Abychom však pochopili, co je specificky Františkovo, tedy i františkánského, a jakou to má svou intimní hloubku, když světec naslouchal slovu pravdy, že se celým svým serafickým bytím stává „uchem“, musíme z Janova evangelia slyšet Ježíše jak praví: „Kdo vchází dveřmi, je pastýř ovcí. Tomu vrátňý otvírá a ovce slyší jeho hlas, a on své ovce volá jménem, a vyvádí je ven. A když své ovce vypustí, jde před nimi, a ovce jdou za ním, neboť znají jeho hlas“ (Jan 10, 3-5).

„On své ovce volá jménem“ říká Pán.

Ano, věčnou láskou nás Bůh miloval. Každý již od věčnosti jedinečně a neopakovatelně jsme v Božím úradku. Ježíš Kristus je „obraz neviditelného Boha, prvorozený ze všeho tvorstva. Vždyť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi...a všechno má v něm své trvání“ (Kol 1, 15-17). Každý z nás již od věčnosti je poznamenán preexistujícím Kristem, který se v každém z nás specificky zrcadlí a poznává – a to je právě ono „naše tajemné jméno“, kterým si nás volá k následování na této zemi a v tomto čase – a který bude jednou naší korunou slávy v nebi. Naším nejzávažnějším úkolem je, abychom dobře rozeznávali i poznávali jeho volání a učili se naslouchat jeho hlasu – a což nade všechno by bylo požehnané, aby nám Duch svatý podle svých tajemných záměrů v různých názncích a vnutkách zjevoval, jak každý od věčnosti svým způsobem neseme v sobě jméno Boží jako pečeť našeho františkánského povolání. Nakonec se podívejme na náš životní vzor, jímž je sv. Otec František sám. Tak bohatě nesl v sobě jméno Boha, který se nám v Ježíši Kristu zjevil jako člověk, tak intenzivně se v něm konkretizovala podoba Kristova skrze jeho kající lásku, že se lidem zdálo, jakoby v něm Ježíš podruhé přišel na svět, tak celý byl „uchem naslouchajícím slovu pravdy“, tj. evangeliu, že „bratři, kteří s ním žili, uměli úchvatně vypravovat, jak se denně a bez ustání bavil s Pánem a jak sladký a přitažlivý byl jeho hovor, jak milá a láskyplná byla jeho řeč o Ježíšovi“.

Ad b) *Vydávání svědectví pravdě.*

Svědectví je nosným prvkem evangelní zvěsti a má co činit s kerygmatem Božího slova. Podle Apokalypsy sv. Jana prvním svědkem je sám Ježíš Kristus, jenž je „svědek věrný, prvorozený z mrtvých a vládce nad pozemskými králi“ (Zj 1,5). Neboť on jediný ve své božské existenci vidí, co Otec činí. On činí s ním totéž a stejně. On jedinečně slyší, co Otec říká, vždyť je jeho Boží slovo (viz Jan 3,11; 5, 19-20; 31-38; 18,37). On stojí na počátku řady svědků, kteří jsou vyvolení, aby prorokovali eschatologické Zjevení. Kristovo svědectví může přijmout jen ten, kdo je „malíčký a komu se chce Syn zjevit“ (viz Mat 11, 25-27). Přijmout Kristovo svědectví není totiž nic jiného než uvěřit v Krista a jeho evangelium. Přijmout Kristovo svědectví ve víře náleží k Božímu vyvolení. Takový, kdo byl povolán a vyvolen, se stává Božím svědkem. Na něm pak je, aby sám vydával svědectví slovem, činem, ba vůbec celým svým smýšlením. Proto sv. Petr ve Sk 10, 39-43 prohlašuje: „My jsme svědky všeho toho, co Ježíš činil...po jeho zmrtvýchvstání jsme s ním jedli a pili. A přikázal nám, abychom hlásali lidu a se vši rozhodností dosvědčovali: To je Bohem ustanovený soudce nad živými i mrtvými.“

Kdo je vyvolen za Božího svědka, je vybaven Boží mocí. Sám Pán to dotvrzuje, když nám slibuje: Dostanete sílu, až na vás sestoupí Duch svatý. A budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku...ano, až na sám konec země“. A právě síla Ducha svatého nás uzpůsobuje, abychom Boží slovo hlásali v moci. A tato moc našeho svědectví ve slově, činu a smýšlení nám umožňuje, abychom se neopírali tolik o argumenty, jako spíše o své vnitřní přesvědčení, které projevujeme *tvrzením*. *Svědectví a tvrzení* tedy mají k sobě velmi blízko, nejsou-li nakonec jevem totožným.

Jelikož s čistým svědomím nemůžeme nic tvrdit, o čem nejsme poctivě přesvědčeni, svědectví musí být zatíženo zodpovědností před Bohem i před lidmi. Svědectví je nejen zodpovědné, ale i nebezpečné. Sám Pán nás na to upozorňuje, když říká: „Mějte se sami na pozoru, neboť vás vydají soudům, abyste před nimi vydali svědectví, proto nepřemýšlejte napřed, co máte mluvit, nýbrž mluvíte to, co vám v tu hodinu bude dáno, neboť to nebudete mluvit vy, nýbrž Duch svatý“ (Mk 13, 9-12). Apokalypsa jasně označuje svědky jako mučedníky (2,13; 11,3; 17,6). Přesto však se svědek a mučedník věčně nekryjí. Neboť není někdo svědek, že kvůli víře v Krista zemřel, nýbrž proto zemřel, že byl Kristovým svědkem (viz Zj 11, 3-7). Nakonec lze říci, že *svědectví pravdě*, t.j. pro Krista, v sobě nese nejvýraznější znamení eschatologické spásné doby – *soud!* Útěšně se Spasitel ve své eschatologické řeči zmiňuje o tom, že evangelium bude hlásáno po celém světě na svědectví všem národům (Mt 24,14). Evangelium prostřednictvím Božích svědků bude totiž nabídnuto všem lidem jako nebeský dar spásy. „Kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen, kdo však neuvěří, bude zavržen“ (Mk 16, 15-16).

O tom svědčí také Lukáš (Lk 13, 22-30). Tři slova Ježíšova jsou v tomto evangelním úryvku v souvislosti:

- těsné dveře
- zavření dveří od Pánova domu
- připuštění všech národů do Božího království.

Slovo o těsných dveřích je vysloveno po otázce o počtu spasených. Ježíš sám mluví o malém stádcí (Lk 12,32). Ale důležitější než otázka o počtu spasených je spása samého tázajícího. Odkládat obrácení na poslední chvíli je víc než nebezpečné. „Jakmile se Pán domu zvedne a zavře dveře a vy zůstanete venku...“ Jediné napomenutí je v tomto evangelním úryvku: „*Namáhejte se ze všech sil!*“

Potom tu však máme příslibení pro všechny národy. Nakonec tedy přece radostná naděje, že bude více lidí spaseno, než je schopna pochopit úzkoprsá teologie.

Jak se vydává svědectví pravdě po františkánsku?

Chceme-li do toho poněkud vniknout, nezbývá nám nic jiného, než se obrátit k františkánským pramenům, vybrat si vhodné události ze života sv.Františka a zamyslet se nad nimi. Tak např. ve druhém životopise sv.Františka od Tomáše z Celana čteme: „Nevzdělaným kázal evangelista František názorně a prostě, protože věděl, že je jim třeba více síly než slov. „ – Zejména na začátku kázal sv.František jen prostým lidem a velmi jednoduše, protože i on sám teprve začínal být učedníkem Božího slova. Bylo to svědecky velmi působivé, když vedle kázajícího světce stál jeho spolubratr, slova Božího ještě méně znalý, který na lid volal: „Františkovi věřte! Říká vám pravdu“. Na víc se totiž ve svém svědectví pro Boží pravdu nezmohl.

„Avšak před duchovními a vzdělanými kázal životně a hluboce. Málo slovy dovedl vysvětlit i těžko srozumitelné. Živými gesty i výrazem tváře uchvacoval pro nebeské věci. Nepoužíval filosofického rozlišování. Kázání si neupravoval po svém, protože si je nevymýšlel. Kristus, moudrost i pravá síla, dával jeho slovům účinnost“ (2 Cel 107).

Je jasné, že svatý František svědecky kázal z plnosti srdce. Františkovo srdce, protože byl „celým uchem“ naslouchajícím Božímu slovu, bylo dynamicky plné vtěleného Božího slova, Krista. Světec si svá kázání nesestavoval-těžko bychom si dovedli představit, jak kvůli svým kázáním studuje pravidla homiletiky. Co kázal, tak také smýšlel, tak také žil, tím také byl. Tomáš z Celana píše, že sv.František se nejen neustále modlil, nýbrž že byl „modlitbou samou“. Podobně můžeme říci, že světec nejen úchvatně svědecky kázal, nýbrž že ve svém životním projevu, ať už to byla gesta rukou, pohyby těla, výraz tváře a artikulace mluvy, byl celý „*svědectvím Kristovým*“.

Odpovězme si ještě na otázku, odkud bralo Františkovo svědectví pro Boží pravdu svou hloubku a průraznost. Důvodem toho byl zajisté na prvním místě Kristův Duch v jeho srdci. Ale z jeho strany to záleželo v prostotě srdce (simplicitas cordia) a v jednoduchosti i stručnosti řeči. Proto v řeholi prikazuje bratřím kazatelům, aby ve svých kázáních mluvili slovy promyšlenými a ryzími,...a to stručnými slovy, protože krátce mluvil Pán na zemi (potvrzená řehole, 9).

Kdo se zamýšlí nad svědectvím pro pravdu Boží u sv.Františka a jeho duchovní rodiny, záhy pozná, že fenoménem onoho vydávání svědectví pro pravdu je tedy *kazatelství*. To bylo zejména v prvních dobách františkánské rodiny jejím typickým znamením. Svědectví slova tudíž není zanedbatelné ani pro dnešního duchovního syna a dceru Otce sv.Františka. Pro toto naše poslání jsou poučné pozoruhodné výroky bl.bratra Jiljího, jednoho z prvních bratří Františkových. Všimněme si některých: „Kazatelé Božího slova mají být lidu korouhví, svíci a zrcadlem. Blahoslavený člověk, který vede druhé po cestě spásy tak, že nepřestává sám se po ní ubírat! Blahoslavený člověk, který vyzývá druhé k běhu tím, že sám nepřestává běžet. Mám za to, že dobrý kazatel víc napomíná a více káže sobě než druhým. Zdá se mi, že člověk, který chce obracet a přivádět duše hříšníků na Boží cestu, má se vždycky bát, aby nebyl jimi zle převrácen a uveden na cestu nepravosti pekelného ďábla!“ (Život bl.bratra Jiljí, kap. O kazatelích). Ve snaze o úplnost odpovědi na otázku, jak se vydává svědectví pravdě po františkánsku, musíme si připomenout ještě dvě věci:

1. Již jsme si řekli, že svědectví pro Boží pravdu má u sv.Františka a jeho seafické rodiny kazatelský jev. Světec totiž dobře slyšel Ježíšova slova o našem poslání: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření“ (Mk 16,15). – Ano, všemu stvoření! Tak se ze svědectví pro pravdu Boží po františkánsku zrodí podivuhodný apoštolát. Sv.František chce kázat evangelium nejen křesťanům, ale i mohamedánům a všem lidem. Dokonce světec nechce kázat jen lidem, ale i ostatnímu tvorstvu (on např. ptáčkům a různým zvířatům; jeho duchovní synové, třeba sv.Antonín, zase rybám). Chce kázat nejen tvorům naší země, nýbrž i celému vesmíru, jak to vyzpíval v hymnu na bratra slunce. Tak *sv.František, svědek a kazatel Boží, svědecky káže celému světu*. A i to náleží k jedinečnosti jeho osobnosti, vytvořené charismatickým darem Ducha svatého.

2. Ale svědectví pro Boží pravdu by nebylo ve světcích dokonalé, kdyby v něm byla nevzplanula žhavá touha po svědectví krve. Proto tolik toužil a usiloval jít mezi Saracény, hlásat u nich sv. evangelium a dojít mučednické smrti. Jemu se to nepodařilo. Ale vyslal pět bratří na misie do Maroka kolem r.1219. Ti pro hlásání evangelia a vyznání víry v Krista byli umučeni. Těmito františkánskými prvomučedníky začíná nepřehledná řada svědků krve v dějinách církve. Žádný řád v církvi nemá tolik svědků krve jako Františkova rodina. Všechny země, kam pronikly katolické misie, jsou pokropeny a zúrodněny pro nebeskou setbu františkánskou krví – prvenství v tom mají zejména Svatá země a mohamedánské kraje.

Závěr pojednání o svědectví pravdě:

Každý člověk je nositelem „slova“. Může se to však dít trojím způsobem:

1. Člověk může nést v sobě jen slovo lidské, které na základě lidské přirozenosti, jež je sama v sobě dobrá, ho může vést k humanitě. Jenže lidská přirozenost je raněna hříchem. Proto pouze lidská humanita není schopna v dobrou vytrvat a dát mu takový efekt, jenž by mohl být nadpřirozeně spasitelný.
2. Člověk však může v sobě nést „slovo lži“, které do něho zasel ďábel. Ten se totiž rád a mistrně zamaskovává lidským dobrem. *Slovo lži je velikým pokušením dnešní doby.*
3. Ale Bůh stvořil člověka k tomu, aby v sobě nesl *Boží slovo*, jež je původcem i specifického tajemného jména člověka, jímž ho Pán volá (viz Jan 10,3). Písmo sv. o tom mluví takto: „Ve tvé blízkosti je to slovo, v tvých ústech a ve tvém srdci. Je to slovo víry, které kážeme. Jestliže tedy ústy vyznáváš, že Ježíš je Pán, a v srdci věříš, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen. Víra v srdci vede ke spravedlnosti, vyznání ústy vede ke spáse“ (Řím 10, 8-10).

Ad c) Opravdovost života

Jestliže v pojednání o „naslouchání slovu pravdy“ jsme objektivizovali Pravdu, jak se nám zjevuje v Božím slově, t.j. v evangeliu, a mluvili o našem intimně osobním vztahu k ní po františkánsku – tak nyní pojednávající o opravdovosti života chceme ukázat, jak tato Pravda v nás jako ve svém subjektu si nás přetváří a formuje podle sebe a v sebe.

Začněme neobyčejně překvapujícím Božím zjevením o zájmu Otcovy lásky o každého z nás. U sv. Jana 3,16 čteme: „Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozného Syna, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“ A tento Otcův zájem je božsky účinný, neboť dobrovolně nás zplodil slovem pravdy (t.j. evangeliem), abychom byli jakousi prvotinou jeho tvorstva, abychom se stali bratry a sestrami Ježíšovými a milovanými dětmi Božími (Jak 1,18). Slyšme i Syna Božího, jak také on se o nás zajímá: „Já jsem přišel, aby měli život a měli jej v hojnosti“ (Jan 10,10).

A „nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne“, praví Pán. Podobu Kristovu v člověku působí přítomnost Krista v něm, a to v každém jedinci jinak podle povahy jeho bytí. V každém křesťanu prožívá Kristus znovu svůj život. Podle růstu víry křesťana roste v něm Kristův život. Když víra, která skrze lásku působí, roste ve světle a láskyplném teple, prožívá se vnitřní radost – a je to i Kristova radost. Když víra je zraňována hříchy a láska v ní umírá, zaplavuje nitro člověka námaha a bolest – a je to opět jeho námaha a jeho bolest. Vždyť mé lidské „já“ je v Kristu obsaženo. V něm má své vlastní trvání. Jestliže pravda scholasticky záleží ve shodě skutečnosti s poznatkem o ní, tak opravdovost života záleží ve shodě mého života s tím, več věřím a co svědecky vyznávám. Sv. Jan v 1. listě píše: „Toto je ta zvěst, kterou jsme slyšeli od něho a vám zvěstujeme. Bůh je světlo a není v něm žádné tmy. Řekneme-li, že máme s ním společenství, ale chodíme ve tmě, lžeme a nejednáme podle pravdy...A podle toho poznáváme, že jsme ho poznali, jestliže plníme jeho přikázání. Kdo praví, že ho zná, ale neplní jeho přikázání, je lhářem, a není v něm pravdy. Kdo však zachovává jeho slovo, v tom je opravdu dokonalá láska k Bohu“ (1,5.6; 2, 3-5).

Pojednání o „opravdovosti života“ nám tvoří přechod. Svým obsahem vlastně náleží již do pojednání o třetím biblickém výrazu Kristově.

IV. „Já jsem život!“

Proto v tomto pojednání se soustředíme na náš vzor, Františka, jak se na něm projevovala opravdovost života a jak tato aggiornovaná opravdovost života se má jevit na nás, Františkových dětech, žijících v dnešním světě.

Je známo, jak světec v duchu opravdovosti života byl neobvykle přísný na marnivý slavomam a pokrytectví. Tak se jednou stalo, že kvardián opatřil kus liščí kožešiny. Přinesl ji sv. Františkovi a řekl: „Otče, trpíš nemocí míchy a žaludku, pro lásku Boží tě prosím, dej pod svůj hábit přišít tento kus kožešiny“. Blažený František mu odpověděl: „Chceš-li, abych to strpěl pod hábitem, dej stejný kus kožešiny přišít i na vnější stranu, aby tento viditelný kus upozornil lidi na kožešinu skrytou pod hábitem“. Bratr návrh vyslechl. Ale nesouhlasil s ním. Snažně světce dále prosil, ale nedosáhl ničeho, protože František si přál, aby se navenek nezdál jiný, než byl uvnitř. A takových podobných případů bychom mohli ze světčova života uvést mnoho. Opravdovost života je zásadní evangelní hodnotou, je lékem na farizejství, jež Ježíš tak přísně odsuzoval. Proto ani náš Otec František nic takového na sobě a na bratřích nestrpěl.

Jak tedy se má aggiornamentovaná opravdovost jevit na nás, žijících v dnešním odlidštěném a farizejském světě?

Na tuto nesmírně závažnou otázku budeme muset odpovědět osobním zpytováním svědomí. Ale k tomu navíc máme tu dnes výzvu mírového poselství k 13. světovému dni míru od Sv. otce Jana Pavla II: „Vám všem, kteří chcete upevnit mír na zemi, vám mužům i ženám dobré vůle, vám občanům a vedoucím představitelům národů, vám, mladí lidé ve všech zemích, na vás se obracím s výzvou, abyste oslavili 13. světový den míru v myšlení i činech úsilím, jež by pojmu míru znovu dalo jeho pravdivý obsah: *pravda je silou míru!* Je-li jisté, a nikdo o tom nepochybuje, že pravda slouží míru, pak je stejně nepopíratelné, že nepravda, lež, jde ruku v ruce s násilím a slouží válce. Pod pojmem nepravdy je třeba rozumět všechny formy a všechny způsoby, jimiž je pravda odmítána, opovrhována, nebo vůbec chybí. Sem náleží lež v pravém slova smyslu. Překrucování informací, zaujatá stranická propaganda, zneužívání hromadných sdělovacích prostředků atd.

Násilí je založeno na lži a potřebuje lži při svých pokusech, jimiž se snaží zajistit si úctu a respekt před světovým veřejným míněním“. Potom Sv. otec jmenuje různé formy násilí, jako je např. praxe, která všechny, kdo nesdílejí její vlastní stanoviska, prohlašuje za nepřátele, příkládá jim nepřátelské úmysly a pranýřuje je obratnou propagandou jako agresivní živly, aby je mohla lépe potírat a nakonec umlčet.

Jiná forma nepravdy se projevuje v odmítání uznávat a respektovat objektivně podložená a nezczitelná lidská práva těch, kdo nechtějí přijmout určitou ideologii, anebo se odvolávají na svobodu myšlení. Sv. otec zdůrazňuje, že první lež a zásadní falešný pojem je *nevíra v člověka*, t.j. pomýlená antropologie. Obratnou lží se vžila teorie, že pokrok lidstva se uskutečňuje bojem a násilím. A lidé si pozvolna navykli posuzovat všechny jevy ve společenském a mezinárodním životě z hlediska vzájemného poměru sil a pomalu se v nich vžilo přesvědčení, že ten, kdo má moc, má i pravdu a právo.

„V takovém názorovém zmatku je budování míru mírumilovnou činností obtížné a vyžaduje, aby byla znovu zjednána platnost pravdě“, říká papež. Ale upozorňuje nás, abychom my sami při zjednávání průchodu pravdě jako cíle míru – třeba s dobrými úmysly- nepoužívali stejných zbraní, k nimž sahá lež. Neboť lež se může nepozorovaně vloučit všude. Mír je ohrožován také tam, kde vládne nejistota, pochyby a podezřívání, neboť násilí toho využívá. Proto přistupujme ke každému s láskou a pokládejme jej za dobrého, dokud bychom se snad nepřesvědčili o opaku. Neboť touha po míru nemůže být důvodem, abychom zavírali oči před napětím, nespravedlnostmi a násilím, jež patří k našemu světu.

Máme-li respektovat pravdu, je třeba hledět jí v tvář a nazývat ji pravým jménem.

Pravda je nejen silou míru, nýbrž i vede k míru! Proto každý, kdo o něj usiluje, nevidí u protivníka jen chybné názory a omyly, nýbrž se snaží uvést tyto názory na jejich pravou míru a pokouší se působit na rozum, srdce a svědomí každého člověka tak, aby mu pomohl poznat a přijmout pravdu.

K pravdě se dochází dialogem. Proto ani mír není možný bez ochoty k upřímnému a stálému dialogu. Ví to i ten, kdo dává přednost násilí, jenže to neříká, naopak klame veřejné mínění nadějí na rychlé a radikální řešení. Setrvává pak ve své lži, aby měl výmluvu a mohl neustále odkládat slibovanou svobodu a blahobyť.

Sv. otec zakončuje „mírové poselství“ těmito slovy: „Na budování míru mají zájem všichni lidé a všechny národy, protože všichni mají rozum a srdce a jsou stvořeni k Božímu obrazu. Proto jsou schopni usilovat o pravdu a upřímnost na podporu míru. Já vybízím k té společné práci křesťany, aby k ní přispěli svým zvláštním přínosem v duchu

evangelia, jež vede k hlubokým zdrojům pravdy, t.j. ke vtělenému Božímu slovu. Násilí je lež, protože se staví proti pravdě naší víry, proti pravdě naší lidské přirozenosti. Nevěřte v násilí a nepodporujte je!

Násilí není křesťanskou cestou, ani cestou katolické církve. Věřtě v mír, odpuštění a lásku! Ty totiž patří ke Kristu. Ano, Kristovo evangelium je evangeliem míru. Proto Pán praví: „Blahoslavení šířitelé pokoje, neboť oni budou nazváni Božími dětmi“ (Mt 5,9).

Z podstaty našeho serafického charismatu a naší řehole je samozřejmé, že slova mírového poselství Sv. otce jsou adresována především nám. Proto se v čl.19 řehole píše: *Jako nositelé pokoje ať bratři a sestry pamatují, že je nutno o pokoj stále usilovat. Ať tedy hledají cesty jednoty a bratrské shody dialogem a důvěrou, že v každém je přítomen božský zárodek a že láska a odpuštění má přetvářející moc.*

Život, který nám on přišel v hojnosti rozdávat.

Život jsi ty sám, Pane! Je-li vůbec možného něco o tobě říci, je to vyznání, že jsi Život věčný – a že jsi cíl i plnost každého tvora, zejména člověka.

Sv. eucharistie – plnost Kristova života.

Chceme-li rozebrat a vykládat druhou kapitolu řehole, bude to především o tom, jak jsi pro nás, Ježíši, Živote. *Sekulární františkáni ať hledají v bratřích, v Písmu svatém, v církvi, a v liturgických úkonech žijou a působí Kristovu osobnost. Víru sv. Františka, který dal napsat slova: „Na tomto světě vidím svými očima z nejsvětějšího Božího Syna jen jeho nejsvětější tělo a krev“ (čl.19).* Podivuhodným způsobem František vyznal svou víru ve sv. eucharistii ve své Závěti (čl.3). Tak prostě a tak teologicky hluboce, jak se to dosud nikomu nepodařilo. Inspirován Duchem svatým světec vycítil, že zdroj věčného života, jímž jsi ty, Pane, je právě tento nejpožehnanější dar tvůj i Otcův: *eucharistické tajemství víry!* Ani není třeba znovu zdůrazňovat, že sv. František podle svých lidských schopností a Božího charismatu se stal v daném stupni živým evangeliem, ale dobře tušíme, že mu evangelium bylo blízké zejména v podání sv. Jana. Svým vnitřním pohledem citlivě čte očima evangelisty Jana a vnitřním sluchem jemně naslouchá se sv. Janem Ježíšovým slovům, když praví: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den“ (Jan 6,45)- a jinde: „Nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život“ (Jan 6,53).

Sv. Otec žasne nad neustálým divem, že Syn Boží denně sestupuje tolikrát a na tolika místech naší planety z Otcova lůna na oltáře našich chrámů v Nejsv. oběti. Jako se ukázal apoštolům ve skutečném těle, tak se nám dnes zjevuje ve sv. chlebě. Viděli jen jeho tělo a věřili, že je Pán a Bůh, tak i my vidíme a věříme, že je to jeho pravé tělo a krev. Tak je Pán stále mezi jeho věrnými. Vždyť v tomto světě vidíme a máme tělesně z Nejvyššího jen jeho tělo a krev. Pán z lásky k nám se tak zlidštil, že našima rukama a ústy se dostává k nám a my k němu. Což to není silná pohnutka, tak hmatatelně podložená, abychom s milující oddaností přilnuli k Ježíši, jak k němu přilnul náš serafický Otec? Což neřekl Pán: „Kdo jí mé tělo, a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm“ (Jan 6,56) ?

Není tedy divu, že sv. František na tento láskyplný dar Ježíšův a Otcův reaguje s veškerou úctou, plnou posvátné bázně. V listě k jedné generální kapitule bratří píše: „Proto vás všechny, své bratry, prosím a líbám vaše nohy s tou láskou, jaké jen jsem schopen, abyste prokazovali všechnu úctu a všechnu čest, jak budete s to, nejsvětějšímu tělu a nejsvětější krvi našeho Pána Ježíše Krista, skrze něhož se všemu tvorstvu jak na nebi tak na zemi dostalo pokoje a bylo usmířeno se všemohoucím Bohem....Jak vznešená pokora! Jak pokorná vznešenost, že Pán vesmíru, Bůh a Boží Syn tak se poníží, že se pro naši spásu ukrývá pod nepatrnou způsobou chleba! Pokorně se proto skloňte, a on vás povýší“.

Není tedy divu, že Pán si z počátku uvádí Františka na cestu života podle evangelia tím, že mu vnuká, aby opravoval Boží domy – kostelíky. Není tedy divu, že světec měl takovou úctu ke kněžím, protože svým povoláním a posvěcením jsou tak úzce spjati se Svátostí oltářní. Není tedy divu, že světec kamkoliv přišel, přechásto se pouštěl do úklidu farních kostelů a v ústraní faráře napomínal, aby dbali na čistotu Božího domu.

Sv. František toužil být denně účasten Nejsv. oběti. Posvátný děj sledoval s velikou úctou a druhé strhával ke zbožnosti. Když přijal obětovaného Beránka, obětoval mu svého ducha s tím ohněm, který na oltáři jeho srdce stále planul (2 Cel 201). Nakonec můžeme krátce říci: úcta ke sv. eucharistii byla Františkovou pobožností.

Svatost oltární je pro světce ohniskem veškerého života. V Krista Pána věřit a jemu sloužit znamená pro něho věřit v Nejsvětější svátost oltární a ji ctít. Proto podle světceva příkladu a napomenutí dobře slyšmě výzvy řehole v čl.8: *Bratři a sestry ať se účastní svátostného eucharistického života církve, ať se připojují k liturgické modlitbě podle jedné z forem, jak je církev předkládá. Tím obnovují tajemství Kristova života.*

V čl.5 řehole se říká, že s působícím Kristem se nestkáváme toliko v eucharistickém tajemství víry, i když nejúčinněji, nýbrž jej také můžeme nalézt v našich *bratřích a sestrách*, v *Písmu sv.*, v *církvi a liturgických úkonech!* (viz Františkovu základní touhu nalézt, setkat se a prožívat společenství s milovaným Ježíšem).

Kristus v našich bratřích a sestrách

Tuto zjevenou skutečnost nám vymezuje čl.13. řehole: *Jako Otec vidí v každém člověku rysy svého Syna, proročeného mezi mnoha bratry (Řím 8,29), tak ať sekulární františkáni všechny lidi přijímají pokorně a laskavě jako dar od Pána a jako obraz Kristův.*

Jak sv.František pro své serafické charisma se stýkal intimně v každém tvorů s Miláčkem svého srdce, jsme se již zmínili. Ale nejintenzivněji prožíval své společenství s Pánem ve svých bratřích a sestrách. Zde se právě po františkánsku zakládá nejhlubší christologie, která je základem pravé antropologie. A to právě dnes se stává jedním z hlavních zájmů katolické teologie, protože dnešní lidstvo si palčivě řeší s větším či menším zdarem tento svůj existenciální problém. Zdá se tedy, že tímto bodem: „Kristus v našich bratřích a sestrách“, se budeme muset obšírněji zabývat.

a) Pokorně a lidsky přijímat všechny lidi jako dar Boží a obraz Kristův:

Příklad: 2 Cel 85: *Jak pokáral bratra, který mluvil pohrdlivě o chudém.* Jednou se František na apoštolské cestě setkává s mužem chudým a nemocným. Zatím co měl s těžce trpícím soucit, jeho spolubratr na základě pravděpodobných informací mu řekl: „Bratře, on je opravdu chudý, ale snad není v celém okolí nikdo, kdo by si více přál bohatství než on“. Světec se rozhněval a bratru přikázal: „Odlož hábit, jdi za ním, padni před chudým na kolena a přiznej svou vinu. A poprosíš nejen za odpuštění, ale také o jeho modlitbu!“ Když to bratr učinil, František ho poučil: „Když vidíš chudého, bratře, vidíš v něm jako v zrcadle našeho Pána a jeho chudou Matku. A při pohledu na nemocné uvažuj, jaké bolesti za nás Pán vzal na sebe!“ Vskutku při pohledu na takové lidi měl František vždy na paměti „myrhu“, t.j. Kristovu tvář – muže bolesti.

Stejně smýšlení nám sv.František projevil i v druhé, nepotvrzené řeholi, kap.7: „...ať bratři přijmou laskavě každého, kdo k nim přijde, přítele i nepřítel, zloděje i lupiče“.

b) Láska k nepřítelům

Slova svatých napomenutí: Pán praví v evangeliu: „Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kteří vás pronásledují“ (Mt 5,44). – Svého nepřítel miluje doopravdy ten, kdo se nermoutí nad bezprávím, které mu nepřítel dělá, ale kdo pro lásku Boží se trápí nad hříchem v jeho duši a prokazuje mu svou lásku skutky (Napomenutí 9).

c) Láska k nejmenším

„Amen, pravím vám: Co jste učinili jednomu z nejmenších mých bratří, mně jste učinili“ (Mt 25.40).

Jsou zde dvě otázky:

- Kdo je dnes ten nejmenší z evangelia?
- A co dnes hlavně pro ně konat?

1. Kdo je dnes ten nejmenší z evangelia?

Byly doby, kdy to bylo jasné. Nejmenší z evangelia byli majetkově chudí. Dnes je jejich společenství poněkud různorodé. Nejmenšími z evangelia jsou například: společensky vyřazovaní (rasismus); ti, kterým jsou upírána lidská práva; ti, kterým je upíráno právo na život (interupce).

2. A co a jak dnes hlavně pro ně konat:

Řehole sama nám na to odpovídá ve 13. a 14. článku, když prohlašuje: *Smysl pro bratrství ať jim dá radost a ochotu být zajedno se všemi lidmi, zvláště s nejmenšími.* – „*Být zajedno!*“

To znamená, aby jejich starost byla naší starostí; jejich obavy, bolesti a společenské postihy byly i našimi kříži – vizme příklad sv. Františka, který se zbožnými byl nejzbožnější, s chudými nejchudší, s hříšníky nejzkroušenější atd.

Františkánští bratři společně se všemi lidmi dobré vůle jsou povoláni, aby budovali bratrštější a evangeliu věrnější svět, aby se tak uskutečňovalo Boží království. Ať s jsou při tom vědomi že každý, kdo následuje Krista, dokonalého člověka, i sám se stává více člověkem (čl.14).

Viz Lumen Gentium, čl.36: „Učedníkům byl dán důležitý slib a důležité přikázání ve slovech: Všechno vám patří, vy však náležíte Kristu a Kristus Bohu“ (1 Kor, 3,23).

Věřící mají uznávat vnitřní podstatu každého tvora, jeho hodnotu a zaměření k oslavě Boha, a mají si vzájemně pomáhat i při časné činnosti k dokonalejšímu životu, aby svět byl prostoupen duchem Kristovým a ve spravedlnosti a lásce a pokoji dosáhl snadněji svého cíle. Laici mají hlavní místo, aby se všeobecně dosáhlo tohoto úkolu ve světě.

Důležité závěry:

1. Laik při své činnosti ve světě vykonává službu celé církve (reprezentuje celou církev);
2. Při vytváření časných hodnot je především veden vírou, nadějí a láskou, což působí, že je svědkem Kristovy smrti, jeho zmrtvýchvstání, a jeho časná činnost dostává eschatologický charakter;
3. Každá jeho činnost ve světě je zapojena do eucharistie, kde nachází své dokonalé posvěcení;
4. Časná činnost křesťana laika sama o sobě může být stejná jako činnost nekřesťana. Ale musí ji prostupovat jeho evangelní postoj ke světu a k dějinám. A tak i ty nejobyčejnější a nejlidštější okamžiky života, protože je v nich přítomna Kristova láska, se stávají „tajemstvím víry“.

Je sice pravda, že umělecké, politické, vědecké, sociologické, ekonomické atd. otázky jsou stejné jak pro věřícího, tak pro ateistu, ale řešení bude odlišné.

Dnes se hodně mluví o tom, že křesťanská přítomnost ve světě nutně vede k jakési omezené činnosti pro svět, protože život křesťana je zaměřen hlavně k věčnosti a nemůže se tedy plně věnovat budování světa a dějin jako třeba ateista, který ve své snaze pro svět není rozdělen. Tato obviňující námitka má opodstatnění v situaci, která vznikla v církvi z jistého rozdělení mezi světem a církví, což komplikovalo křesťanům laikům jejich Bohem dané postavení, že se nemohli plně zapojit do vytváření časných hodnot.

Koncil si to plně uvědomuje a snaží se to zásadně odstranit. Váha obviňující námitky je případečná, nikoliv zásadní. Vždyť činnost křesťana ve světě může být mnohem účinnější a požehnanější než časná činnost i nejideálnějšího ateisty:

- a) Věřící křesťan má před očima celého člověka ve všech jeho rozměrech jak přirozeně lidských, tak nadpřirozených – což ateista nemůže nikdy mít;
- b) Kromě toho křesťan ví, že dokonalé přetvoření světa lidskou činností není možné – jen ateista to může utopisticky předpokládat - proto křesťanský postoj žádá od člověka, aby řešil své bolesti a těžkosti také tím, že přijme společně se svými bratry a sestrami temný a těžký osud světa. Toto pojetí není slabost, nýbrž často jediné možné řešení;
- c) V časné denní činnosti křesťana je přítomná Kristova láska, a tak jeho činnost se stává posvěcující, nabývá hodnoty spásy, jež je požehnaním pro celý svět, a to od ateistovy snahy o budování světa nikdy nelze čekat.

Zopakujme si ještě jednou 5.čl. řehole: *Sekulární františkáni ať hledají v bratřích, v Písmu svatém, v církvi a liturgických úkonech živou a působící Kristovu osobnost.*

Nyní budeme uvažovat, jak podle Františkova vzoru a v duchu naší spirituality můžeme Krista nalézt a s Kristem se setkat:

- a) *V Písmu svatém*

- b) *V církvi svaté*
- c) *V liturgických úkonech*

a) *Setkání s Kristem v Písmu svatém:*

Ježíš Kristus existuje v Písmu sv. jako Boží slovo. Proto se s ním můžeme setkat v Písmu sv. jako s Božím Slovem. Skrze tajemství *vtělení* se nám jeví Boží slovo v Písmu sv. jako *zvěstné slovo – evangelium!*

Jak máme tomuto zvěstnému sluvu- evangeliu rozumět? Především je třeba si uvědomit, že evangelium není literou, nýbrž Duchem Kristovým (2 Kor 3,6), mocí Kristovou v církvi a nad církví. Zjevení Ducha Kristova a zjevení evangelia jsou tedy totožná (viz 1 Sol 1,5; 1 Petr 1,12). Písmo sv. – biblický kánon jako litera je specifickou formou *vtělení* věčného Krista, jako jsou typickými formami *vtělení* eucharistie a církev.

b) *Setkání s Kristem v církvi sv.:*

Takto chápané evangelium není vtěleno v plném obsahu jenom do Písma sv., nýbrž také do církve. Kristus neuložil svého Ducha – svou moc „in charta“, ale „in corde“, z čehož evangelisté něco napsali, zatímco mnoho zůstalo prostě svěřeno do srdcí věřících. Duch svatý, který v srdcích věřících otevírá tajemství Božího zjevení, učí církve veškeré pravdě až do konce časů.

Toto živé evangelium je pro církve jediným zdrojem vši spásné pravdy a veškeré praktické disciplíny. Proto toto živé evangelium je nad Písmem a tradicí, je i nad církví. Toto živé evangelium, jímž je vlastně vtělené Boží slovo samo, je jakousi stálou formou v evangeliích, ale i v ostatních kanonických knihách NZ. Je stálou přítomností vtěleného Božího Slova, plného Ducha a pravdy, v dějinách církve. Akademicky můžeme proklamovat, že toto živé evangelium by mohlo existovat v církvi i bez Písma svatého, ale nikdy bez církve!

Konečně můžeme říci, že živé evangelium je přicházející Boží království, t.j. přicházející vtělené Boží Slovo, a to v moci Ducha svatého do lidstva a skrze něho do celého tvorstva. Avšak Boží království je schopen přijmout jen ten, kdo v naději se oddá „metanoi“.

Znovu ad a)

Ukázali jsme si, že Kristus jako živé a osobně působící evangelium v Písmu sv. existuje. Ale neřekli jsme si, jak se máme s Kristem v Písmu sv. setkat. Vyžduje se zde něco dvojího:

1. *předpoklad setkání*, jenž je dán v metanoi

2. *setkání samo*, jež je dáno nasloucháním ve víře.

Ad 1. Písmo sv. je naplněno živým Bohem. Proto „slovo Písma je živé, účinné a ostřejší než každý dvojsečný meč. Proniká až do rozdělení duše a ducha, do hlubin i morku, a je soudcem nad myšlenkami a úmysly srdce“ (Žid 4,12).

Setkáváme se tu s Boží energií nedozírné síly, kterou je třeba uvolňovat. Klíč k uvolňování Boží energie v Písmu sv. je v našich rukou. Byl nám dána jako dar víry. Řetězová reakce „nadpřirozené jaderné síly“ se rozbíhá, pokračuje a dynamicky narůstá „*aplikací života víry na současnou dobu!*“

V čem je těžiště oné aplikace života víry?

Slovo Boží je postaveno před slyšícího, naslouchajícího křesťana, který se musí dynamicky a nekompromisně vnitřním rozhodnutím vyslovit buď pro, nebo proti – buď pro víru, anebo pro nevěru!

Ale Písmo sv. je poselstvím spásy. Proto pro slovo Boží se rozhodnout a je přijmout může jen ten, kdo ví a uzná, že je zatížen vinou a potřebuje spásu. Je to vstup do pokání. „Metanoia“ – pokání má svůj řád – je to řád Kristova evangelia. „Metanoia“ – pokání je namáhavá a plná poklesů a nových úsilí o povstání. Přesto však skrze Kristovu moc postupujeme stále vpřed ke „dni Páně“.

Jedině skrze „metanoiu“ života lze se stát „posluchačem“ Božího slova a vnikat do jeho poznání, jak sám Pán praví: „Kdo činí vůli Boží, ten pozná, je-li to učení z Boha“ (Jan 7,17).

Ad 2. *Setkání samo dané v naslouchání Božího slova ve víře.*

Tato tématická úvaha byla vlastně již zpracována v pojednání „Sv.František a evangelium“- jenom si něco doplníme: Kdykoliv evangelium ve čtení (v rozjímání) nasloucháme, setkáváme se se samým Kristem a přijímáme ho do svého srdce. V jeho slovech i mlčení, v jeho chování i rozmluvách – zkrátka v celém jeho lidském, pozemském životě se nám zjevuje jeho smýšlení i city, zjevuje se nám jeho duch. Odkryjeme-li v evangelium Kristova ducha, naučíme se evangelium posuzovat své názory, úsudky, postoje a reakce. Nespokojíme se jen s tím, že do svého života přeneseme ten či onen postoj Páně nebo že opakujeme jeho některé výroky, nýbrž že se celí otevřeme působení jeho ducha.

Tímto sebeotevřením vstupujeme do metanoi, do pokání. Existenciálně se ve víře setkáváme s Kristem tak, že náš život před lidstvem a vesmírem se rovněž stává „živým evangelium“.

Abychom takto dynamicky snáze dokázali žít, pomáhá nám společenství bratří a sester.

Na konec naší úvahy o setkávání s Kristem v Písmu svatém nám zaznívá jeden kategorický imperativ: *víc evangelium žijme než studujeme! Proto se ve 4čl. Řehole praví, že františkáni se mají často oddávat četbě evangelia, z evangelia přecházet k životu, a ze života k evangelium.*

A ještě ad b) *Setkání s Kristem v církvi sv.*

„Sv.Františkem inspirování a spolu s ním povolání k obnově církve ať horlivě usilují o život v plném společenství s papežem, biskupy, kněžími a s důvěrou ať podporují otevřený a apoštolsky účinný dialog“ (druhá část 6.čl. řehole).

Zvláštní Františkův cit pro úctu k hierarchii církve.

Serafický světec hned od počátku po svém obrácení projevuje zvláštní cit úcty ke kněžím a hierarchii církve. Když nastupoval slavnou cestu kříže, uchýlil se k chudíčkému faráři u sv.Damiána. Když se rozešel kvůli Kristu i se svou pokrevní rodinou, svěřil se pod ochranu assiského biskupa, který se mu stal duchovním otcem. Když František viděl, že bratři rostou zásluhami i počtem, když jich měl už jedenáct, dokonalých mužů, kteří smýšleli jako on, řekl jim jako dvanáctý: „Bratři, pozoruji, že nás milosrdný Bůh zamýšlí rozmnožit. Proto půjdeme ke své Matce, svaté římské církvi, a nejvyššímu knězi oznámíme, co Pán skrze nás počal působit, abychom podle jeho vůle a rozkazů pokračovali v tom, co jsme začali“. Tak to zaznamenává Legenda tří druhů ve 12.kapitole.

Z těchto citací lze najisto konstatovat: Jaká vůle Františkova v této záležitosti platila pro I.řád bratří, taková platí i pro celou jeho duchovní rodinu všude a vždycky!

Assensus cum ecclesia.

Podle Maria von Galle, jenž napsal esej „Sv.František uprostřed nás“, pro Františkovo charisma a jeho prosazení byl důležitá jedinečná osobnost, jež trůnila na papežském stolci jeho doby, a tou byl papež Inocenc III. V duchovních zmatcích té doby raformátoři různého ražení dokázali jen ukazovat a naříkat nad povážlivými ranami mystického těla Kristova. Byla to však charismatická odvaha tohoto papeže, když vycítil duchovní příbuznost s tichým bratrem Františkem a schválil mu ústně roku 1209 jeho „praěholí“, která svým duchem a strukturou nebyla než dobrodružstvím odvážné víry.

Pro Františka mohutným krokem k pochopení serafického charismatu byl reformní IV. lateránský koncil, svolaný právě papežem Inocencem III. Roku 1215 papež zahajoval koncil úvodní řečí. František byl osobně přítomen a nikdo podrobněji nenaslouchal papežovým slovům než on.

Od této chvíle mu bylo jasné, že on a jeho bratři jsou „heroldy“ velikého Krále a že jsou posláni zvěstovat papežovo poselství o Božím soudu a smilování celému světu.

Již z toho všeho lze tušit, jak vroucně Inul František k papežské stolici a jak slova papežova mu vždy byla hlasem Božím. Proto stejně i pro nás, Františkovy děti, musí platit, že vždy pozorně a pokorně budeme naslouchat hlasu Sv.otce a své smýšlení přetvářet podle toho, čemu se říká „assensus cum ecclesia“, abychom tak vrůstali do plného společenství s církevní hierarchií.

Otevřený, apoštolský, účinný dialog

Kdo se zamýšlí nad Františkovým životem a jednáním, může si všimnout nápadné věci. František přes svou pokornou úctu a poslušnost zůstává v některých situacích vůči církevní hierarchii ve svém názoru neoblomný, ať mu to vymlouvá sám biskup nebo papež. S tímto protikladným jevem se setkáváme u světce hned na počátku jeho obrácení. Ať už je to assiský biskup, který ho odrazuje od tak přísné chudoby, či kardinálové v Římě, kteří mu nározně vysvětlují, jaké potíže vyvolají jeho snahy v budoucnosti řádu. František jakoby to všechno neslyšel a vede si stále svou. Jak si to máme vysvětlit? Odpověděl nám na to sám v Závěti, kde praví: „Když mi Pán svěřil péči o bratry, nikdo mi neukazoval, co bych měl činit. Ale sám Nejvyšší mi zjevil, že mám žít podle sv. evangelia“. Co si totiž světec charismaticky prožil jako osobní zjevení vůle Boží, bylo pro něho svaté a neodvolatelné.

Napjatý vztah mezi Františkovou pokornou poslušností vůči církevní autoritě a okoušením jeho charismatického povolání se stává dnes pro nás velmi aktuální – obsírnější a hlubší pohled do této problematiky nám podává pojednání:

Křesťan – laik v církvi.

I když Sekulární františkánský řád na charismatickém podkladu je schopen v sebe pojmout jak laiky, tak členy hierarchického stavu, přece svou existenci a činností má těžiště v laickém stavu. II.vatikánský koncil znovu objevil svět jako svět a laický stav jako podstatný prvek církve. U laika je třeba brát v úvahu dvě zásady:

-Laik jako úd církve- z tohoto hlediska je třeba brát v úvahu synovskou poslušnost křesťana vůči církevní autoritě;

- laik jako křesťan, který žije ve světě- zde je na místě, aby církevní autorita podle „darů rozlišování duchů“ respektovala a podporovala jeho specifické charisma.

Dále si uvědomme, že základní funkcí církve je dvojí zaměření, jež musí být ve vzájemné jednotě:

-„consecratio populi Dei,

- „consecratio mundi“ (misijní poslání církve).

Právě v tomto druhém zaměření je dosaženo plnosti hlavního cíle tvorstva, t.j. oslavení Boha. V tomto druhém zaměření církve, „consecratio mundi“, spočívá vlastní apoštolát laiků, jenž je dnes nezastupitelný. Apoštolát laiků je dán jejich samotnou křesťanskou existencí (sakramentální základ: svátost křtu, biřmování a i svátost manželství). Není určován shora, nýbrž zdola. Učitelství úřad církve sice může dávat pokyny, jak učit Božímu slovu, ale konkrétní provedení musí určit laik sám. Neboť on nejlépe ví, co zde a nyní je pro něho nejvhodnější a pro Boží království nejužitečnější.

Základní taktika laického apoštolátu

Příklad a vzor dnešního způsobu apoštolátu nám dal sv.František, když jednou chodil s jedním bratrem v usebranosti hodinu assiskými ulicemi, aby lid inspiroval k pokoře a zbožnosti.

Vlastním úkolem apoštolátu laiků není dnes propagandistické získávání pro víru, nýbrž křesťansky příkladné naplnění lidské existence v dimenzích světa: *Pro dnešní Kristovu církev je jen jediná misijní cesta – znovu se lidsky zmocnit stávající pozemské skutečnosti a znovu ji křesťansky prožít!*“

Avšak toto poslání církve může dnes splnit jen křesťan-laik.

Nejen do světa, ale i ze světa do církve.

Křesťan – laik může uskutečňovat poslání církve nejen ve světě, pro což je velmi často samým Bohem charismaticky vybaven, nýbrž může jednak již posvěcený svět uvádět nazpět do církve, jednak přinášet církevní hierarchii nové impulsy a poznatky o světě, jež by bez něho nijak nepoznala. Dobře to vyslovil papež blahé paměti Pavel VI. (r.1963) v alokuci univerzitním studentům: *„Křesťan- laik je mostem, který evangelium církve světu a problémy světa církvi přináší“.*

- I. *Resumé:* Z toho všeho, co jsme řekli, je jasné, že mezi křesťany- laiky a hierarchií *se musí vést otevřený apoštolský dialog a že tento dialog musí podporovat a s důvěrou se jej zúčastnit náš Sekulární františkánský řád*, jak k tomu vybízí čl.6 jeho řehole.

Naše františkánské společenství je vybízeno k laickému apoštolátu ještě na mnoha jiných místech II.hlavy řehole (např. první část čl.6, čl.10, čl.11, čl.14, čl.15, čl.16, čl.17, čl.19). Na těchto místech řehole nacházíme charismatické črty, jimiž je laický apoštolát církve vykreslen po františkánsku tak, že je vidno, že laický apoštolát náleží k základu existence tohoto františkánského bratrstva.

Je samozřejmé, že k dokreslení laického apoštolátu po františkánsku se budeme muset ještě vrátit.

Svatým Františkem inspirování a spolu s ním povolání k obnově církve – čl.6:

Kdyby někdo řekl sv.Otci Františkovi, že svým způsobem života obnovuje církev, byl by jistě velmi překvapen. Chudáček z Assisi přece nechtěl nic jiného než žít podle sv. evangelia, jak mu to Duch svatý vnukal.

P.Konstantin Koser OFM píše v pojednání „Jak dnes žít s Biehm“ o sv.Františkovi „Je to překvapující i okouzující: František uměl obnovovat, aniž se bouřil. Přijímal nové a neodhazoval staré. Byl rozhodnutý pro vývoj, a přece nepopíral trvalé hodnoty. Šel vpřed a nespokojoval se s tím, čeho už dosáhl. Uměl lidem naslouchat a s nimi mluvit, aniž by se v nich ztrácel a vzdával se vlastní osobnosti. Pro všechny měl velké porozumění, a přece neztrácel z očí přímý a pravý směr.

Byl velmi kritický k nedostatkům svého prostředí a měl správný postřeh, a přesto nepohrdal, neposuzoval, a nezatracoval. Žil ve světě, a přece nebyl ze světa. Měl blízko k lidem, a přece nepropadl duchu světa... Toto vše se mu podařilo, protože miloval – „miluj a čiň, co chceš!“ (čl.117). Nyní se od světce obraťme na sebe a ptejme se, jak my, Františkovy děti, se staneme dnes užitečnými pro obnovu církve?

Správná odpověď na tuto závažnou otázku by měla být reálná a hluboká, proto jakoby samozřejmá a jednoduchá. Měli bychom ji hledat ve sv.Otci Františkoovi a nalézt ve své dané přítomnosti.

Pokus o charakteristiku existenciální odpovědi:

1. Zůstat věrný pravdě ať zjevené či životem poznané, i když musíme jít proti proudu mínění a snah světa;
 2. Ve svých jednáních především spoléhat na inspiraci Ducha Kristova a moc Boží milosti, protože Ježíš řekl: „Beze mne nemůžete nic činiti“. – „Doufejte ve mne, neboť já jsem přemohl svět...“;
 3. Dětinná oddanost církvi jako matce. Neboť ona je velikým tajemstvím víry, v němž nalezneme mateřskou něhu a péči Mariinu vůči nám – její lásku snoubenky vůči Kristu. A v úžasu shledáme, že toto tajemství církve ve dvojím zaměření neseme každý sám v sobě.
- II. *Resumé:* Po všem tom, co jsme si promysleli a vyslovili, se ptáme, v čem tedy záleží naše setkání s Kristem v církvi sv.?

Pohlížíme-li z tohoto hlediska na Františkův život, můžeme říci, že náš serafický Otec je vlastně zosobněná oddanost církvi sv.: „S církví věřit, s ní se modlit, žít, působit, smýšlet a cítit (sentire cum ecclesia) – je mu tak samozřejmou zásadou, jako zásada: řídit se ve všem podle evangelia“ (Ideály sv.Františka z Assisi- H.Felder OFM Cap. IV.hl.).

A když si budeme počínat obdobně jako on, rozhodně se setkáme s Kristem v prostoru církve. „Neboť Kristus miluje církev a vydává sebe samého v oběť za ni, aby ji posvětil, když ji očistil křtem vody, ve slově života“ (Ef 5, 25,26).

A když pátráme po důvodu, proč světec byl tak oddán lásce k církvi, která se mu konkretizovala především v papeži, biskupech, kněžích, narazíme u něho na tajemství víry, která je pozadím jeho katolického jevu a zdrojem jeho církevnosti. Tím tajemstvím je jeho vroucí úcta ke sv. eucharistii. Jak pro sv.Františka, tak i pro nás je sv. eucharistie „klíčem“ až k intimnímu setkání s Kristem v jeho církvi.

Laický apoštolát po františkánsku.

O laickém apoštolátu bylo už leccos řečeno. Dokonce jsme si formulovali *aggiornamento* taktiky dnešního laického apoštolátu.

„Pro dnešní Kristovu církev je jen jediná misijní cesta, a to znovu se lidsky zmocnit stávající pozemské skutečnosti a znovu ji křesťansky prožít!“

Nyní však, opírajíce se o řeholi, pokusíme se zachytit v základních rysech jakoby „malou teologii“ o laickém apoštolátu po františkánsku:

Osnova pojednání bude takováto:

I. Ontický nadpřirozený základ laického apoštolátu = svátost křtu (čl.6).

II. Základní charakterový rys laického apoštolátu církve po františkánsku = profes ve františkánském charismatu (čl.6).

III. Smysl laického apoštolátu církve po františkánsku = nesení kříže všedního dne podle Boží vůle:

čl.10: *compassio passionis Christi*;

čl.11: život chudý, pokorný, svobodný od pout k pozemskému světu podle vzoru Kristova a Mariina

čl.14: spolupráce s ostatními na budování vnitrosvětové budoucnosti

čl.15: jako „evangelní kvas“ být nadpřirozeným prostředkem ke konsekraci pozemských hodnot v Božím království;

čl.12: svědectví o budoucích dobrech;

čl. 16: práce jako dar a jakoby účast na stvoření, vykoupení, službě lidskému společenství;

čl.17: františkánské prožívání manželského a rodinného života;

čl.19: apoštolát pokoje, radosti, naděje.

Ad I. Ontický nadpřirozený základ laického apoštolátu= svátost křtu.

Základem apoštolátu laiků je jejich začlenění do Kristova mystického těla, což se onticky a základně realizuje skrze svátost křtu.

Apoštolát laiků je jejich účast na sásném poslání církve. A spásné poslání církve by nebylo možné, kdyby v ní nepůsobil přítomný oslavený Kristus svou spásnou mocí. A právě jako skrze svátost křtu je křesťan včleněn do církve, tak skrze tutéž svátost je napojen na Krista a jeho spásnou moc.

Svátost křtu nás tajemně napojuje na nejzávažnější události Ježíšovy lidské existence a dává nám základ prožití jeho tajemství narození, smrti, slavného zmrtvýchvstání:

Jeho narození: „Nenarodí-li se kdo znovu v vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího“ (Jan 3,5). „Koupele znovuzrození a obnova Duchem svatým“ (Tit 3,5).

Jeho smrti a zmrtvýchvstání ve slávě: „My všichni, kteří jsme byli křtem ponořeni Krista Ježíše, byli jsme tím křtem ponořeni do jeho smrti“ (Řím 6,3). „ S ním jsme tedy byli pohřbeni na křtu, v něm jsme též byli vzkříšeni vírou v moc Boha, který ho vzkřísil z mrtvých“ (Kol 2,12).

Proto v čl.6 je psáno: „*Sekulární františkáni spolupohřbeni a vzkříšeni s Kristem ve křtu, který je činí živými údy církve, se kterou je ještě důvěrněji spojuje jejich profes...*“

Ad II. Základní charakterový rys laického apoštolátu po františkánsku.

Společným ontickým nadpřirozeným základem laického apoštolátu je sice svátost křtu, ale ptáme-li se, co je základním rozlišujícím charakterovým rysem laického apoštolátu po františkánsku, odpovídáme: *terciářská profes ve františkánském charismatu!*

Co je to vůbec profes?

Profes je charismatické dovršení svátosti křtu! Ale co znamená charismatické dovršení svátosti křtu?

Mnoho křesťanů pod puzením Ducha svatého je vedeno cestou evangelních rad k dokonalosti v lásce, a to jak privátně, tak v určité životní formě církvi uznané. Původcem, pravzorem, učitelem, a dovršitelem dokonalosti v lásce čili svátosti je Ježíš Kristus. On vybízí každého z nás a v každé životní situaci: „Budte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5,48).

Puzení Ducha svatého k životu podle evangelních rad, jehož pravzorem je pozemský život Ježíšův ve společenství s apoštolý, je charismatický dar Kristův církvi. Nejvýraznějším následováním Ježíše a jeho učedníků, jak spolu žili v pozemském životě, je řeholní stav. Jelikož takovéto následování Ježíše je charismatické povahy, je tedy uskutečnitelné jen v moci Ducha svatého, a jen u toho, kdo je povolán. A kdo je povolán k určité řeholní spiritualitě, musí podstoupit určitou přípravu, která trvá nejméně jeden rok. Této době se říká doba formace. Potom s rozvahou vykoná zásvětný akt, jímž se svobodně snaží totálně sebe dát Ježíši Kristu a jeho církvi. Tomuto zásvětnému aktu říkáme řeholní profes.

Skrze řeholní profes se dostáváme do zásvětného vztahu. Do zásvětného vztahu vlastně vstupujeme již skrze svátost křtu. Ale charismatickým dovršením tohoto stavu je řeholní profes. Řeholní profes je svou povahou trvalý závazek, jímž se zavazujeme k životu podle určité spirituality. A tento můj životní závazek jménem Božím přijímá patřičná církevní autorita. Žehná mu a toto mé charismatické sebedání, t.j. můj „celopal“, spojuje s eucharistickou Kristovou obětí (čl.23). Doopravdy dochází „k důvěrnějšímu zásvětnému spojení s Kristem, než je tomu ve svátosti křtu“. Ale dochází k důvěrnějšímu zásvětnému spojení i s církvi. Svátost křtu nás činí mystickými údý církve. Avšak skrze řeholní profes jsme vnořeni až do srdce církve. A v řeholní profesi se přímo děje „snoubenecký vztah“ církve, mystické snoubenky, ke Kristu, mystickému snoubenci (Ef 5,25).

V tomto pojednání jsme si stanovili otázku, co je základním charakterovým rysem laického apoštolátu po františkánsku. Odpověď zněla: *základním charakterovým rysem laického apoštolátu po františkánsku je terciářská profes ve františkánském charismatu.*

Zamysleli jsme se nad tím, co je vůbec řeholní profes. Objevilo se nám několik hlubokých tajemných vztahů. Ale nám se jedná o terciářskou františkánskou profes. Nechme tedy naši úvahu o řeholní profesi zduchovnit Františkovou spiritualitou a zjeví se nám tajemná krása terciářské profese ve františkánském charismatu!

Ad III. Smysl a cíl laického apoštolátu církve po františkánsku = nesení kříže všedního dne podle Boží vůle a spolu s ostatními lidmi budování vnitrosvětové budoucnosti, aby se jednou z obojího vynořilo Boží království ve slávě a moci.

Nadpřirozená existenciální funkce dnešní církve je vysloveně apoštolská. I svět to velmi citlivě pochopil, a proto proti Božímu apoštolátu staví svůj apoštolát.

Snad jako příklad si uvedme pasáž z listu Diognetovi z konce 2.století, ve kterém je nám popisován život apoštolské církve. S povděkem si uvědomujeme, že takový by měl být i náš křesťanský život dnes. Čteme tam: „Křesťané se od ostatních lidí neliší ani původem, ani řečí, ani způsobem života. Bydlí, jak bylo každému souzeno. V odívání i jídle se přizpůsobují domácím zvykům. Ale jinak dávají neuvěřitelný příklad vzorného života. Mají tělo, ale nežijí podle těla. Žijí na zemi, avšak bydlí v nebi. Poslouchají dané zákony, ale způsobem života nad nimi vítězí. Všechny lidi milují, ale ode všech jsou pronásledováni; krátce řečeno: Jako je duše v těle, tak jsou křesťané ve světě“. Nyní na podkladě patřičných článků řehole budeme zkoumat smysl a formu laického apoštolátu po františkánsku.

1. Compassio passionis Christi – čl.10:

„Sekulární františkáni ať se spojují s výkupnou poslušností Ježíše, který vložil svou vůli do Otcových rukou“.

Spoluúčast na utrpení Kristově je typickým pokáním ve františkánském duchu. Mnoho indikací na to bychom našli ve Františkově životě a jednání. Docela vhodně nám zaznívá Františkův příkaz v řeholi: „Bratři ať jdou světem a konají pokání“. Naše nová řehole pochopila Františkovu výzvu tak, že si ji formuluje těmito slovy: „*Bratři a sestry ať věrně plní své vlastní povinnosti v různých okolnostech života. Nechtě následují Krista chudého a ukřižovaného a vyznávají ho i v obtížích a pronásledováních*“. My přece dobře víme, kde Kristus stále trpí, i když je již oslavený, a kde ho máme hledat chudého a ukřižovaného. „Prostor“, v němž Kristus trpí, je chudý a ukřižovaný: Je to to jeho mystické tělo, jsou to naši „malí“ bratři a sestry v Kristu, a co více, je to celý lidský rod, který sám v sobě a skrze něj i celý vesmír je spoluukřižován s mystickým Kristem v naději na vzkříšení a obnovu všeho v Kristu. Naše spoluúčast na takto trpícím Kristu je hlubinné mystérium apoštolátu.

2. *Život chudý a pokorný a svobodný bez pout k pozemskému světu podle vzoru Kristova a Mariina –čl.11:*

„Kristus s důvěrou v Otce zvolil pro sebe a pro svou Matku život chudý a pokorný, ačkoliv s úctou a láskou hodnotil všechno stvořené. Tak ať sekulární františkáni si uchovávají správného ducha...“

Hledáme-li smysly vnímatelný transparent Františkova života, pak je to podle vzoru Kristova a Mariina *evangelní chudoba*. Dojemně působivá jsou slova samého světce, když říká: „ Já, docela malý bratr František, chci následovat život a chudobu našeho nejvyššího Pána Ježíše Krista a jeho nejsvětější Matky a setrvat v ní až do konce. A prosím vás všechny a radím vám, abyste povždy žili přesvatým životem chudoby. Chraňte se bedlivě, abyste pro nějaké učení nebo radu nikdy chudobu neopustili. Budte s Bohem!“ (list sv.Kláře a ostatním sestrám u sv.Damiána). Kristus přišel mezi nás a přinesl nám své evangelium také proto, aby *přeměnil dosavadní hodnocení realit kolem nás. Proto Ježíš zakládá nový pohled na vztah člověka k vlastnictví pozemských věcí*. V Horské řeči říká, že chudí, pohrdaní, hříšníci a celníci jsou pro evangelium a blížíci se Boží království otevřenější než bohatí a mocní tohoto světa. Neboť tito chtějí udržet svět tak jak je. Kdežto ti „Boží chudí“ daleko rychleji odhalují klamnou tvářnost světa a daleko snadněji poznávají, jak málo nám tento svět stačí – a proto daleko úpěnlivěji touží po proměně tohoto eónu v nové nebe a v novou zemi. Ježíšova Horská řeč je pro svět pohoršující. Ona právě blahoslaví přehodnocenou chudobu (Mt 5,3). Proto žít evangelní chudobu znamená brát na sebe riziko pohoršení. Je to „pohoršení kříže“, jež je „pravou Boží moudrostí“ (1 Kor 1,18) a náleží ke smyslu evangelní chudoby.

Dva křesťanské vztahy k vlastnictví:

- a) Jeden je vytvářen zachováváním Božích přikázání. Děje se v poslušnosti a důvěře. Tímto vztahem jsou vázáni všichni lidé;
- b) Druhý vztah se realizuje na podkladě svobodného rozhodnutí Božího dítěte a není možný bez charismatické milosti.

Evangelní chudoba ve františkánském charismatu:

Nikdo ze světců církve tak nepřilnul k evangelní chudobě a na nikom tak nezazářila až do charismatického dovršení, jako na sv.Františkovi, Poverello z Assisi. Proto jakýmsi „rodovým františkánským“ znamením je láska a život v evangelní chudobě. Je jasné, že bez pokání nelze dojít spásy, a zejména to platí pro náš františkánský život. Vždyť první bratři a sestry žijící ve světě nesli původní název „kajícníci z města Assisi“. A sv.František dobře ví, že pro život podle sv.evangelia není většího nebezpečí než přílišná starostlivost o věci tohoto světa a nezřízená touha po nich. Proto zaměřuje celé své františkánské pokání do chudoby, aby jeho duchovnímu synu a dceři nic nebránilo zcela se oddat Bohu a jemu jedinému sloužit. „*Tak ať sekulární františkáni si uchovávají správného ducha, když se vzdávají a když užívají časných statků, které dostali pro Boží děti*“. Dobře víme, má-li dnes církev být šokujícím znamením živého Boha v tomto ateistickém světě, a to s apoštolským účinkem, že kromě ostatního musí být znamenána evangelní chudobou, že musí být podle koncilových snah „církví chudých“. Avšak „církev chudých“ podle darů Božích, které nám byly dány, může reprezentovat a musí realizovat především františkánská rodina. Evangelní chudoba ve františkánském charismatu má řadu rysů typizujících ji jako františkánskou chudobu. Z těchto typizujících rysů uvedeme si na ukázkou zatím jeden postoj: Nejživelnější emocií a motivem, proč sv.František chtěl být chudý, bylo vědomí, že Kristus s důvěrou v Otce si zvolil pro sebe a svou Matku život chudý a pokorný. Sv.Otec František nám dává jednu moudrou radu pro život ve františkánské chudobě: „Bratr a sestra ve františkánské chudobě ať miluje všechny tvory, protože Ježíš s úctou a láskou hodnotil všechno stvořené“. Ať je milují, jak se jim zachce. Ale ať se za každou cenu uchrání jednoho

úskalí, *aby si je nepodrželi pro sebe!* (Viz čl.18: úcta ke všem tvorům – místo zneužití ať nastoupí františkánské vesmírné bratrství!).

Toto oddané odříkání, které obdivuje tvory a neprchá před nimi – které je bratrsky a sestersky miluje, ale nic z nich pro sebe nežadá, nazýváme františkánskou chudobou. A k tomuto charakteristickému postoji jsou vhodná slova řehole: „*Nechť se tedy bratři a sestry v duchu blahoslavenství snaží očišťovat své srdce ode vší náklonnosti a žádostivosti po majetku a moci. Vždyť jsou poutníky a cizinci na cestě do Otcova domu*“ (čl.11).

3.Spolupráce s ostatními na budování vnitrosvětové budoucnosti – (čl.14).

Základní myšlenky k tomuto odstavci najdeme v koncilovém dokumentu *Radost a naděje* čl.31. Z našich evangelních a zejména františkánských motivů je nutné vyzdvihnout především tyto imperativy:

a) odpovědnost a účast na budování bratrštějšího a evangeliu věrnějšího světa;

b) k tomu je třeba duševní výchovy – je však třeba nejen vzdělaného rozumu, ale i kultury srdce;

c) k úspěšnému budování světa jsou nutné úměrné životní podmínky. Největší překážkou jsou bída a přílišné pohodlí. Neboť často oboje narušuje rozvinutí vnitřní svobody člověka;

d) cílem budování vnitrosvětové budoucnosti je růst a dokonání Božího království na zemi (v kosmu). Tím člověk roste víc v člověka až do míry Krista, dokonalého člověka.

4.Svědectví života v dané přítomnosti pro Kristovo evangelium a angažování se pro sociální spravedlnost - (čl.15).

Jak svědectví, tak angažování intenzívně vnořuje zejména sekulární františkány do různorodého osudu lidské společnosti. Sekulární františkáni rozhodně nemohou zůstat stranou všeho toho, co se týká v dobrém či ve zlém lidí, zejména společensky malých. Neboť právě ti podle Boží vůle jsou našimi potřebnými bratry a sestrami.

5.Prorocké svědectví o budoucích dobrech – (čl.12).

Toto prorocké svědectví se opírá o Mt 5,8, kde se mluví o blahoslavenství čistého srdce: „*Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha vidět budou*“. Sv.Otec v Napomenutí praví: „*Opravdu čistého srdce mají ti, kdo pohrdající marnostmi pozemskými hledají statky nebeské*“- to je vlastně ona Ježíšova výzva: „*Hledejte nejprve Boží království a jeho spravedlnost, a vše ostatní bude vám přidáno*“ (Mt 6,33).

„*Čisté srdce*“ v biblické mluvě znamená upřímnost, prostnost („*simplicitas cordis*“) – znamená to nejkvalitnější stav lidské existence, znamená to stav Božího dětství. Jenom Božím dítětem je přednostně slíbeno Boží království a v něm setkání tváří v tvář s nebeským Otcem. Jenom v tomto nadřirozeném stavu jsme povoláni ke svobodě Božích dětí, t.j. k poslušné lásce vůči Bohu a k milování svých bratří a sester jako sebe samých.

6.Práce jako dar k účasti na Boží činnosti – (čl.16).

a. Práce považovaná za dar a jakoby účast na stvoření:

Práce člověka je opravdu skvělý dar. Neboť mu umožňuje, aby mohl především v sobě rozvinout všechny dané mohutnosti a schopnosti a tak se dotvářet v osobnost. Tím se nejintenzívněji účastní tvůrčí Boží moci, jak vůbec je rozumný tvor schopen.

b) Účast na vykoupení:

Bohudík, práce po pádu prvních lidí nezůstala pouze prokletím, jak si člověk právem zasloužil. Dobrotivý Bůh už od pádu prvních lidí do ní skryl výkupný prvek pokání. A když Boží Syn přišel na tento svět, svým životem dělníka práci osvobodil, posvětil a opět ji učinil skvělým prostředkem spásy lidí.

c) Práce jako služba lidskému společenství:

Zejména dnes, kdy je velká specializace práce, má práce funkci služby jedincům i společnosti. A protože do výsledku každé práce (zejména tvořivé práce) člověk dává kus sebe a poznamenává ji svým charakterem, znamená to, že lidská práce se stává podivuhodnou interkomunikací lidských vlivů. Jak je potom osudově závažné, zda je ta či ona práce demonizována lidskými hříchy, protože není dbáno Božího zákona, nebo zda je osvobozena od zlého a posvěcována Božím životem pracujících věřících!“

7.Františkánské prožívání manželského a rodinného života – (čl.17).

„*Ve svých rodinách ať žijí františkánským duchem pokoje, věrnosti a úcty k životu a snaží se je učinit znamením světa již v Kristu obnoveného*“. Křesťanské svátostné manželství je „velikým tajemstvím, a to ve vztahu Krista a církve“ (Ef 5,32). Bohužel dnes jeho velikost a nadpřirozená krása je zatemněna mnohými nešvary. Snad právě rodina je dnes nejcitlivěji postižena společenskými následky života bez Boha a postojí proti jeho příkázáním. „Manželská láska se jedinečně vyjadřuje a dokonává v úkonu vzájemné důvěrnosti. Proto Pán hojně požehnal této mnohotvárné lásce, která vytryskla z božského zdroje lásky a byla utvořena podle vzoru jednoty mezi ním a církví. Proto jsou křesťanští manželé posilováni a jakoby svěceni k povinnostem a důstojnosti svého stavu zvláštní svátostí. Její působností plní svůj manželský a rodinný úkol a prodchnuti Kristovým duchem, jenž naplňuje celý jejich život vírou, nadějí a láskou, spějí stále více ke své vlastní dokonalosti, vzájemnému posvěcení, a tedy i ke společné oslavě Boha“ (Gaudium et spes čl.48). A tato slova pastorální konstituce o rodinném životě můžeme jen doplnit slovy řehole, že sekulární františkáni mají naplňovat své rodiny duchem pokoje, věrnosti a úcty, aby se tak jejich rodiny staly eschatologickým znamením v Kristu obnoveného světa. V 17.článku řehole se také říká, že manželé, terciáři, mají prožívat své svátostné manželství tak, aby byli v tomto světě znamením a svědectvím vzájemné lásky mezi Kristem a církví. Jejich vzájemná láska má být ukázněná, otevřená pro každou oběť a radostná. Musí být hybnou silou v růstu jejich vzájemné spásy.

Zvlášť apoštolsky a zodpovědně chápou své rodičovské poslání při křesťanské výchově svých dětí. Věřoucná konstituce Lumen gentium (čl.41) říká: „Křesťanští manželé a rodiče, jdouce vlastní cestou ke svatosti, ať se po celý život udávají navzájem věrnou láskou ve stavu milosti a vštěpují křesťanskou nauku o evangelních ctnostech svým dětem, které ochotně přijmou od Boha. Takto dávají všem příklad vytrvalého a velkodušného milování a budují bratrské společenství lásky“. Tak z těchto výzev učitelského úřadu církve a řehole vyplývá pro terciářské manžely a rodiče, že mají dávat dobrý příklad především členům své rodiny denní modlitbou, pokáním, svěcením dne Páně a častým přijímáním svatých svátostí. Ve své rodině mají žít zbožně a mravně, se všemi žít v lásce a pokoji, konat skutky křesťanského milosrdenství a posvěcovat všední den dobrým úmyslem. Ať vychovávají své děti moudře a trpělivě, aby rostly ke svobodě Božích dětí a v řádné občany lidské společnosti. Když pozorují u některého ze svých dětí duchovní povolání, ať je modlitbou a obezřelou snahou podporují (podle výkladu řehole Lva XIII., II., 8). A když k tomu navíc terciářští manželé a rodiče se snaží prodchnout svůj svátostný stav františkánským charismatem, za pomoci svátostných milostí vytvářejí svou autentickou cestu spásy, která se stává okrasou celé františkánské rodiny a znamením slávy církve v její pozemské existenci.

8.Apoštolát pokoje, radosti a naděje – (čl.19).

„*Jako nositelé pokoje ať pamatují, že je nutno o pokoj stále usilovat. Ať tedy hledají cesty jednoty a bratrské shody*“. Sv.František pamětliv jsa sv. evangelia, zavádí ve své duchovní rodině pozdrav pokoje. Světec dobře ví, že pokoj je jeden z nejcennějších darů nebes, že je to vlastně sám „dar Kristův“.

Co je to pokoj Kristův (viz Jan 14,27).

Je to jen okoušení harmonie řádu lásky ve vztahu mezi milujícím a milovaným lidským srdcem a Bohočlověkem Ježíšem Kristem. Je zřejmé, že o tento základní vztah lásky musíme stále usilovat, a to obětavostí, zbožností a snahou o čistotu srdce. Avšak tento základní vztah lásky má i svůj odraz ve vztahu lásky k bližním. I okoušení tohoto vztahu lásky náleží do pokoje Kristova. A kdo by ze zkušenosti nevěděl, že tento prvek Kristova pokoje se udržuje a prohlubuje hlavně odpouštěním! Nechtě jako dovětek k apoštolátu pokoje nám poslouží verše ze Sluneční písně, které světec složil na smrtelném lůžku, když se dozvěděl o velikém a pohoršlivém nepřátelství mezi městským podestou a biskupem: „Ať tě chválí, můj Pane, ti, kdo odpouštějí pro tvou lásku a snášejí nemoci a soužení. Blažení ti, kdo je nesou v pokoji, neboť ty, Nejvyšší, dáš jim korunu“.

Městská kronika nám zaznamenala, že když bratři, poslaní Františkem, na náměstí zazpívali Sluneční píseň rozšířenou o tuto sloku, za velikého shluku lidu oba zneprátení muži v pokoře a lítosti se objali a usmířili.

„*Jako poslové dokonalé radosti ať se za všech okolností snaží přinášet druhým radost a naději*“. Jakýmsi duchovním vyzařováním Kristova pokoje je radost. Radost je neobyčejně závažná duchovní hodnota, protože její původ je v samém srdci věčnosti. Ve své čisté esenci je nazývána plodem Ducha svatého. Když radost ve vyzařování Kristova pokoje proniká z věřícího srdce člověka navenek, jeví se nám jako veselost ducha. Tato duchovní radost nikdy nemůže být bez Kristova pokoje a Kristův pokoj bez této radosti. Nesmíme také zapomenout, že podivuhodným rozněcovatelem duchovní radosti v naší pozemské existenci je Kristův kříž. Máme na to krásné svědectví z úst samého sv. Františka, jak je to zachyceno v legendárním dialogu s bratrem Lvem „O pravé a dokonalé radosti“. S bolestí zjišťujeme, že dnes je pramálo opravdové a poctivé radosti mezi lidmi. Sem tam ji ještě najdeme u dětí, pokud již nejsou poznamenány rodinným rozpadem. Ale jinak se dnes lidé už neumějí ze srdce zasmát. Rovněž jako s hořící lampou v poledne můžeme hledat v naší zábavné kultuře dobrou veselohru, aby opravdu měla vtip. Jako vše v našem náboženském životě, tak i duchovní radost vyrůstá z opravdové hluboké víry. Víra skrze naději nám ukazuje na perspektivu budoucích Božích příslibů, a to nás může naplnit radostí. Což nepraví sv. Jan: „Milovaní, už teď jsme Boží děti. Ale čím budeme, není ještě zřejmé. Víme však, že až se on ukáže, budeme mu podobní, a proto ho budeme vidět tak, jak je“ (Jan 3,2).

Věřící křesťan je ze zásady optimista. Proto všechno, co smýšlí a koná, s kým se stýká, nese pomazání optimismu, t.j. radosti Božího dítěte. A takový optimismus je nakažlivý a společensky požehnaný. Křesťanský optimismus v každé sebespletitější a bezvýchodné situaci hledá východisko a nalézá řešení. Dějiny církve nám to bohatě dosvědčují. Proto nás napomíná sv. Otec František: „Bratři se mají chránit toho, aby byli zasmušilí a smutní pokrytci. Mají se naopak jevit jako lidé, kteří se radují v Pánu, jsou veselí a laskaví, jak se sluší“ (2 Cel 128).

Nejprinciálnějším důvodem křesťanského optimismu, t.j. duchovní radosti ve věřícím člověku, je Bohem mu daný dar Božího dětství!

Boží dětství je podstatný znak tajemství Františkovy serafické svatosti. „V dějinách církve se mu v tomto evangelním jevu snad žádný světec nevyrovnal“, píše Mario von Galli v eseji „František uprostřed nás“. V Dictionnaire de Spiritualité (r.1960) se lapidárně praví: „Ve 13.století se duch dětství zvláště vtělil do sv. Františka z Assisi a jeho prvních bratří. Proto světec byl často uchvacován dětským úžasem nad tvory, ve kterých se mu Pán zjevoval stále jiný, větší a nový“. Proto světec si dovedl s tvory hrát, veselit se a s nimi až extaticky radostně chválit a oslavovat velikého, vznešeného a dobrého Stvořitele.

Tytéž vlastnosti duchovní radosti by si měli osvojovat bratři a sestry a snažit se je uplatňovat ve svém společenském životě a v rodinách. 19.čl. řehole k poselství radosti přidružuje i *poselství naděje* (viz Řím 12,12).

Naděje je tak důležitá pro pozemskou existenci člověka, že sama lidská existence má strukturu naděje! Neboť jediným tvorem je člověk, který vědomě očekává od Boha to, co mu slíbil, totiž věčnou spásu.

Poselství naděje nám říká, že spása v Ježíši Kristu je již zde, že již nastala nová poslední doba, ale že stará doba ještě přežívá. Proto i život křesťana je dosud životem v těle. Z toho vzniká bolestivé napětí mezi přítomností a budoucností, jak to výrazně vyslovuje sv. Pavel k Římanům (8, 23-24). A toto bolestivé napětí trpělivě nést, přežít a zhodnotit v radostné očekávání nám umožňuje naděje. Písmo sv., opírajíc se o tento dar Ducha svatého, jenž náleží k základu nadpřirozeného života v člověku, t.j. k božským ctnostem, k víře, kterou následuje, a k lásce, kterou předchází, praví: „Jsem přesvědčen, že utrpení tohoto času se nedají srovnat s budoucí slávou, která se zjeví na nás“ (Řím 8,18; 2 Tim 2,11-12). A proto silní ve víře očekáváme blahou nadějí a slavný příchod našeho velikého Boha a Spasitele Ježíše Krista (Tim 2,13). On přemění naše ubohé tělo tak, že se bude podobat jeho tělu oslavenému (Flm 3,21) a přijde, aby byl oslaven ve svých svatých a ukzal se podivuhodně ve všech, kteří uvěřili (2 Sol 1,10). K těmto slovům Písma se důvěrně druží i Františkův výrok: když byl jednou dotázán, jak může s veselou myslí a pevnou vytrvalostí snášet tak veliké bolesti očí a celého těla, pravil: „Tak veliká je sláva, kterou očekávám, že mne naplňuje radostí každý trest, každá nemoc i příkoří, každé pronásledování a umrtvování“.

Konečné setkání s Otcem, které zprostředkuje sestra smrt

Vštípení do Kristova zmrtvýchvstání, které dává pravý význam sestře smrti, ať s jasnou myslí očekávají konečné setkání s Otcem (čl.19).

O smrti vážně uvažujeme teprve tehdy, když se vžijeme do vlastního umírání, které nás čeká. Již nyní se musíme učit den co den vážit svůj život na vahách smrti, abychom uměli dobře zemřít. Jinak bychom propadli absurditě smrti, kterou zavinil hřích.

Absurdnost smrti byla odstraněna tím, že vtělený Syn Boží vzal na sebe naši lidskou absurdnost smrti. Zemřel a skrze svou Boží moc slavně vstal z mrtvých. Po Kristově smrti a vzkříšení již žádný člověk neumírá sám, nýbrž umírá ve spojení s Kristovou smrtí a každý je vštípen do Kristova zmrtvýchvstání. Proto ve smrti se s Kristem každý setkává. Sestra smrt přesto, že se jí všichni pudově bojíme, nám připravuje různá překvapení: především Kristova smrt dala každé lidské smrti novou tvář. Její temnota sice zůstává, ale nabývá i nového smyslu – už není jen trestem za hřích, nýbrž se může stát pro věřícího požehnaným prostředkem spásy. Každý umírající umírá Kristovou smrtí a přechází do nového věčného života, který je buď plný blažené přítomnosti Boží, nebo – Bůh chraň – plný Božího soudu. Přejít do nového věčného života má velmi výraznou analogii v pozemském zrození člověka. Má podobné průvodní jevy jako pozemské zrození.

Celou svou novou existencí se v touze vrhám do Krista, který je srdcem vesmíru. První fáze tohoto postupu se mi jeví, jako bych padal do temné hlubiny – jsem vyděšen dosud neprožitou úzkostí – ale pomalu a jistě počíná svítat a přibývat stále více světla. Prožívám dosud neprožitý úžas. Neboť cítím, jak jsem spjat s celým vesmírem i s každou věcí zvlášť. Všechno je přímo nabito všudypřítomnou Boží láskou.

Nastala chvíle, abych celým životem vyslovil jednu myšlenku: *Kriste, má lásko – ty jsi můj Bůh a mé všechno!*

Kristus mne objímá. Už nikdy se mu nebudu moci ztratit. Neboť silnější než smrt je milování. Od věčnosti a v každém dějinném okamžiku myslel na mne můj Pán a Bůh. Když přijal naše člověčenství z Panny, pro mne žil, za mne trpěl a na kříži zemřel. Když jsem ho hříchem odmítal a pokáním se zase k němu vracel, procházel mým životem, umíral i mou smrtí a učinil mne účastným i svého slavného zmrtvýchvstání jen proto, abychom navěky byli svoji.

Kdybych se ve svém vzpurném „já“ od tebe odvrátil, zřítíl bych se navěky do nekonečné opuštěnosti a zavržení. Ale každým dobrým činem jsem se připravoval, denně umíral a byl křížován do tvé smrti. Pane.

Proto se svatým Otcem zpívám: „Ať tě chválí, můj Pane, naše sestra smrt těla, žádný živý člověk jí nemůže uniknout. Běda těm, kdo zemrou v smrtelných hříších. Blaze těm, které nalezne spojeny s tvou nejsvětější vůlí, neboť druhá smrt jim neublíží“. V oddaném a pokorném mlčení a s vděčností přijímám dar Nejsvětější Trojice. Skrze Krista, v Kristu a s Kristem jsem očistně vnořován do Boží Lásky. Nastává stav blažené lásky plné Boží slávy a v náruči Otcově všichni v Bohu, Bůh v nich a všechno ve všem se miluje.

P.Alois Moc, OFM

Přepis z 1.vydání Řehole a Rituálu Sekulárního františkánského řádu. Přeložil kolektiv, odpovědná redaktorka Dr.Olga Šotolová, CSc. Vydala ALVERNA, rok vydání neuveden. Povrzení shody českého překladu Řehole a Rituálu (s originálem schváleným a potvrzeným papežem Pavlem VI. dne 24.června 1978) podepsal Fr.Josef AnguloTOR jménem generálních představených františkánských rodin a Mezinárodní rady SFŘ v Římě dne 5.března 1992.

„Exgetické poznámky k řeholi Sekulárního františkánského řádu“ následují v publikaci po překladu Řehole a Rituálu na str.69-143. Jen nepřímou, z textu (podle čerstvého odkazu na 13.Světový den míru) lze usuzovat, že P.Alois Moc OFM pracoval na svých poznámkách již v první polovině 80.let. Konečné autorské datum není uvedeno. Publikace má své ISBN, a na téže stránce i výrok, že vychází s církevním schválením, ale neuvádí, kdo a kdy „nihil obstat“ potvrdil.

Za správnost přepisu do elektronické podoby: Lubomír Irenej Mlčoch, OFS

V Kostelci nad Černými lesy. 27.srpna 2022